Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

13 февраль 1972 йил, якшанба ✦ № 37 (15.208). ✦ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЯНГИ МАШИНА

Мирзачўлда зовур қазимай дренаж ётқизадиган БДМ-300 машинаси ишлаб чиқариш синовидан ўтди. Машина чўлқуварларнинг марказий устахонасида йиғилган. Уни Мирзачўлдаги «Дренажстрой» трестининг инженер-техник ходимлари билан Бутуниттифоқ гидротехника ва мелиорация илмий-тадқиқот институтининг мутахассислари ҳамкорликда яратишган. Бу машина бир сменада зовур қазимаган ҳолда тўрт километргача тайёр ёпиқ дренаж ётқиза олади. Қўриқ ердаги 18, 26, 31-совхозларда машина бир йил текширилганида 400 километр ёпиқ мелиоратив тармоқ ётқизди — трест йиллик планни муддатидан илгари бажарди.

Машина пичоқ ёрдамида ерни уч метр чуқурликкача кесади ва ҳосил бўлган ёриққа махсус механизм фильтрловчи қатлами бўлган дренаж қувурларини ётқизади.

ЧОРВА — БОЙЛИГИМИЗ

ЧОРВА ҚИШЛОВИНИ ЎТКАЗИШ ТАЖРИБАСИДАН

Чорва қишлови бошланганига эллик кундан ошди. Шундан буён қорамоллар, қўйлар, чўчқалар, йилқилар, қуёнлар қўлдан озуқа бериб боқиляпти. Ётиб еганга тоғ чидамайди, дейдилар. Жамғарилган ем-хашакнинг анча қисми сарфланди. Бунинг устига қиш чўзиладиганга ўхшайди. Совуқ бўляпти. Қор-муз эримаяпти. Демак, қўшимча қийинчиликлар юз бериши мумкин. Лекин чорва қишлови вақтида бундан ҳам оғирроқ қийинчиликларга кўп дуч келганмиз. 1968—1969 йилларнинг қиш фаслида бошдан кечирган кунларимизни сира унутмаймиз. Эътироф этиш кераkки, ўша пайтда ем-хашак етишмай анча-мунча чиқим ҳам бўлган эди.

Энди аҳвол бутунлай бошқача. Масалан, бизнинг колхозимизни олиб кўрайлик. Чорва қишлови учун 3.500 тонна дағал хашак, шу жумладан 600 тонна беда ғарамлаганмиз. 1500 тонна силос бостириб, 250 тонна сўлитилган кўк бедани ўраларга босганмиз. Бу, энг яхши сенаж демакдир. Концентрат маҳсулотлари ҳам вақтида ташиб олиниб, ёмғир ўтмайдиган омборларга қўйилди. Хуллас, ем-хашакдан зориқадиган жойимиз йўқ.

Чорва бинолари — молхоналар, қўйхоналар, чўчқахоналар, отхоналар, парранда ва қуёнхоналар вақтида ремонт қилинди, туёқ сони кўпайиши ҳисобга олиниб, янгилари қурилди. Қиш фаслида олинадиган бузоқлар, қўзилар сақланадиган жойлар тайёрланди. Сув иншоотлари, ем-хашак майдаланадиган агрегатлар тартибга келтириб қўйилди. Озуқа ташиш учун 20 та тележка ажратилди. Шофёрлар, тележкачилар фермалар ва отарларга биркитиб чиқилди.

Қишлов бошланишидан олдин барча турдаги чорва моллар зоотехника кўригидан ўтказилиб уч группага бўлинди. Юқори семизликдаги чорва молларга алоҳида, ўрта ва ўртадан паст семизликдагиларига алоҳида озуқа рациони тузилди. Қишлов бошлангунга қадар оз миқдордаги ўртадан паст семизликдаги чорва молларни яхши семиртириб олиш чоралари кўрилди.

Чорва қишловини ана шундай тадбирларни амалга ошириш билан кутиб олдик. Колхозимиз кўп миқдордаги чорва молларга эга. 10 минг бош қўйимиз бор. 700 бош қорамолга эгамиз, шундан 250 таси сигир. 150 та чўчқа парваришланяпти. Кейинги йилларда қуёнчилик фермаси ташкил қилдик. Йилқилар, туллар сони ҳам кўпайтириляпти. Келтирилган рақамлардан кўриниб турибдики, қишлов даврида жамғарилган ем-хашакдан ғоят тадбиркорлик билан фойдаланилгандагина мўлжалланган марраrа етилади. Марра эса анча олис.

Масалан, 1972 йилда хўжалигимиз бўйича 280 тонна сут, 91 тонна бўрдоқи ва сўйим гўшти тайёрланиши керак. Давлатга 4 минг дона қоракўл тери етказиб беришимиз, кўплаб қўзини ўстиришга қолдиришимиз лозим. Бунинг учун ҳар 100 бош совлиқдан камида 135-140 тадан қўзи олинишини таъминлашимиз зарур. Юқорида таъкидланганидек, чорва қишлови бошланганига икки ойдан ошди, чорва моллар эллик кундан буён қўлдан озуқа бериб боқиляпти. Шуни айтиш керакки, чорвадорларимизнинг фидокорона меҳнатлари туфайли қишловнинг дастлабки босқичи ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказилди, бирор бош чорва молининг чиқимга чиқишига йўл қўйилмади, айни кезда маҳсулот тайёрлашда ҳам муайян муваффақиятларга эришилди. Гўшт тайёрлаш биринчи квартал плани бажарилибгина қолмасдан, ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ялпи гўшт миқдори 21 тонна кўпайтирилди. Сут тайёрлаш ҳам 50 тоннадан зиёдроқ оширилди.

Бироқ ҳали олдимизда ғоят улкан вазифалар турганини яхши биламиз. Шулардан энг муҳими — чорва қишловини бехатар ўтказишдир. Шуни айтиш керакки, қишлов фақат чорвадорларга эмас, балки бутун жамоатчиликка ҳам катта синовдир. Баъзан қишлов дейилганда отарларда сақланаётган қўйлар кўз олдимизга келади. Бу тўғри. Лекин қорамоллар, хусусан сигирлар, чўчқалар, паррандалар ва бошқа турдаги чорва молларини ҳам қишдан тўқ ва семиз олиб чиқиш шарафли бурчдир.

Одатда қиш фаслида чорва молларнинг маҳсулдорлиги камаяди дейдилар. Бу фикрга қўшилиб бўлмайди. Хилма-хил озуқа рациони билан боқилган, вақтида суғориб турилган, туз, суяк уни ва бошқа дармон дорилар бериб борилган чорва моллар йилнинг тўрт фаслида ҳам маҳсулдорлигини ошираверади. Колхозимизда Маҳсума Холлиева, Адолат Орипова, Ҳафиза Валидова каби ўз ишининг устаси бўлган сигир соғувчилар бор. Улар шу кунларда сигирларини яхши сақланган силос, сенаж ва омухта ем-хашак билан боқиб, худди ёз мавсумидагидек сут соғиб оляпти, сигирлар сутини камайтираётгани йўқ. Биринчи кварталда ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ялпи сут миқдорининг 50 тоннадан зиёдроқ кўпайганлигининг боиси шунда.

Колхозимизда донгдор чўпонлар кўп, уларнинг сафи тобора кенгаяпти. Бобоназар Маҳатов, Ҳозирбобо Хўжиев, Чори Ҳожиев, Очил Аҳмедов каби чўпонларимиз узоқ йиллардан буён қишловни чиқимсиз ўтказиб яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар. Улар бу йил ҳар 100 бош совлиқдан 160-170 бошдан соғлом қўзи олишга азму қарор қилганлар. Бошқа чўпонларимиз ҳам уларнинг издоши бўлиш учун курашмоқдалар.

Биз қишлов даврида бир муҳим масалани кун тартибига қўйдик. Қишлов кунларида туғилган бирор бош бузоқ ёки қўзининг нобуд бўлишига йўл қўймаймиз. Шундай кўрсаткичга эришган молбоқар ва чўпонлар иш якунига қараб рағбатлантирилади. Чўчқачиликда ҳам шу метод қўлланиляпти. Маълумки, она чўчқалар тез ва кўп болалайди. Улар тўла асраб қолинса, гўшт тайёрлаш планини муддатидан илгари бажариш имконияти яратилади. Хўжалигимиз етиштираётган маҳсулотнинг 12 тоннасини чўчқа гўшти ташкил этади.

Узоқ яйловлардаги отарларда меҳнат қилаётган чўпон-чўлиқларнинг иши анча қийинлашди. Қўйларни очиқ яйловларга чиқариб ўтлатиш имконияти бўлмаяпти. Активларнинг ҳаммасини чўпон-чўлиқларга ёрдам бериш учун отарларга биркитдик. Совлиқлар яқин кунларда қўзилай бошлайди. Шунинг учун қўйлар бир жойда узоқ ётиб қолмаслиги керак. Ёрдамга келган кишилар қўйларни кечалари икки-уч соат оёққа турғизиб қўйхонада кездиради, сўнгра дам беради. Ҳар қандай шароитда ҳам қўйлар, хусусан совлиқлар тунда бир марта қўшимча ем-хашак билан боқилади, илитилган сув билан суғорилади.

Чорвадорлар ғўза парвариши, пахта йиғим-терими даврида деҳқонларга қўлидан келганча ёрдам қилади. Чорвадорларимиз ҳозир энг мураккаб вазиятда меҳнат қилмоқдалар. Уларга қўлидан келганча кўмаклашиш пахтакор-деҳқонларимизнинг бурчидир. Шуни ҳисобга олиб ёғин-сочинли кунларда ёрдам бериш учун ҳар бир пахтачилик бригадаси аъзоларини ҳар бир қўйчилик отарига биркитиб қўйдик. Бу услубни шофёрлар, тележкачиларга ҳам қўлладик. Улар узоқ отарларга зарур топилган кезда ем-хашак, туз, суяк уни олиб боради, қайтишида эса қўй қийи ёки бошқа хил органик ўғит юклаб келиб пахта даласига тўкади. Шу йўл билан транспорт қувватидан фойдаланиш коэффициенти ҳам ошириляпти.

Чорвадорларимиз иссиқ кийим-кечаклар, етарли миқдорда озиқ-овқатлар билан таъминланган. Шунга қарамай ҳар соатда уларнинг ҳолидан хабар олиб турилади, оила аъзоларининг эҳтиёжлари ҳам тўла қондириб борилади. Кўчма савдо дўконлари ташкил қилинган, медицина хизмати кўрсатиш фермалар, отарлар ёнига кўчирилган. Газета-журналлар вақтида етказиб берилади.

Биз қишловни ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказиб, чорвачиликни янада ривожлантириш учун бутун кучғайратимизни сарфлайверамиз.

С. ҒАНИЕВ,
Бухоро область Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг раиси.

Хоразм областидаги Гурлан пахта тозалаш заводи областдаги энг илғор корхоналардан ҳисобланади. Завод коллективи январь ойида пландан ташқари 120 тонна юқори сифатли тола ва линт ишлаб чиқаришга эришди. Суратда: корхонанинг илғор ишчиларидан Р. Эшматов. У завод ишлаб чиқаришида эришилаётган ютуқларга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келаётир.

К. Отаев фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Янгийул районидаги «Коммунизм» колхозининг сут соғувчилари юксак мажбуриятларни бажариш йўлида янги-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Улар январь ойи ичида 200 сигирнинг ҳар биридан ўрта ҳисобда 235 килограммдан сут соғиб олишга эришдилар. Суратда: илғор сут соғувчи коммунист Ҳ. Маҳаматова. Бу йил у ўз қарамоғидаги ўн тўрт сигирнинг ҳар биридан 3700 килограммдан сут соғиб олишга қарор қилган. Ўтган январь ойида эса у ҳар бир сигирдан 300 килограммдан сут соғиб олди.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ИПАК ПАХТА

Ўзбекистонда ингичка толали пахта етиштириладиган янги район барпо этилади, Қашқадарё областидаги Чимқўрғон сув омбори яқинида жойлашган массив ана шундай район бўлиб қолади, келгусида бу ерда сал кам 70 минг гектар ерни ўзлаштириш мўлжалланмоқда.

«Узгипроводхоз», «Узгипрозем» институтлари ва бошқа ташкилотлар тузиб чиққан комплекс лойиҳа тасдиқланди. Шу лойиҳага мувофиқ Чимқўрғон сув омбори зонасидаги ерларнинг биринчи навбати суғорилади ва ўзлаштирилади. Иккита янги пахтачилик совхози тузилади, мавжуд колхозлардаги суғориш системалари қайта қурилади. Хўжаликлардаги суғориладиган ерлар майдони 22 минг гектарга етади.

Ҳозир бу райондаги суғориладиган пайкаллар қониб сув ича олмаётир, лекин шундай бўлса ҳам, бутун массивни ўзлаштириш учун етадиган сув резервлари топилди. Қарши магистрал канали бу ишда яхши ёрдам беради. Бу канал ўзининг асосий вазифасини бажариб, Амударё сувини қўриқ ерларга етказиб беришдан ташқари, ҳозир Қашқадарё этакларида суғорилаётган пахтазорларга ҳам қўшимча оби-ҳаёт берадиган бўлади. Натижада Қашқадарёнинг ортиб қолган сувидан Чимқўрғон яқинидаги ерларни ўзлаштириш учун фойдаланилади.

Лойиҳачилар Сирдарё областидаги ва Қарши даштидаги сув хўжалиги иншоотлари қуриш тажрибасидан жуда яхши фойдаландилар.

Янги массив Ҳисор тоғининг этакларида жойлашган. Шу туфайли анча-мунча қийинчиликлар ҳам учраши мумкин. Сув чиқмайдиган участкаларга сувни кўтариб берадиган бир неча насос станцияси қуриш мўлжаллаб қўйилди. Селдан сақланиш тадбирлари ҳам белгиланди. Масалан, тоғнинг ёнбағридан ўтказиладиган сўл соҳил канали трассасида селни ўтказиб юборадиган темир-бетон иншоотлар лойиҳалаштирилди. Бу иншоотлар жала сувини канал ўзани остига ўтказиб юборади. Бу сув махсус айланма трактга тушиб ўз қувватини йўқотганидан кейин коллектор системасига қуйилади. Тоғ қиямаликларида кенг дарахтзор барпо этилади. СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги Чимқўрғон сув омбори зонасидаги янги ерларни ўзлаштириш лойиҳаси жуда сифатли эканлигини таъкидлади.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ — ИРОҚ МУЗОКАРАЛАРИ

11 февралда Кремлда Ироқ Араб социалистик уйғониш партияси (БААС) регионал раҳбарлиги бош секретарининг ўринбосари, Ироқ Республикаси Революцион қўмондонлиги кенгаши раисининг ўринбосари Саддам Хусайн бошчилигида Совет Иттифоқига келган Ироқ Республикаси партия-ҳукумат делегацияси билан музокаралар бошланди.

Музокараларда Ироқ томонидан БААС партияси регионал раҳбарлигининг аъзоси, Революцион қўмондонлик кенгашининг аъзоси, ташқи ишлар министри Муртаза Саид Абдил Боқий, БААС партияси регионал раҳбарлигининг аъзоси, Революцион қўмондонлик кенгашининг умумий масалалар билан шуғулланувчи бюроси аъзоси Муҳаммад Фадил, нефть ва минерал ресурслар министри Саъдун Ҳаммадий, Ироқ Республикасининг СССРдаги элчиси Солих Маҳдий Амаш, Революцион қўмондонлик кенгашининг иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи бюроси аъзоси Фахри Каддурий ва бошқа расмий кишилар қатнашмоқдалар.

Музокараларда Совет томонидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети ташқи Иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси С. А. Скачков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, армия генерали, С. Л. Соколов, СССРнинг Ироқ Республикасидаги элчиси В. А. Лихачев, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси М. Д. Ситенко иштирок этмоқдалар.

Дўстона ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган музокаралар вақтида Совет — Ироқ муносабатларига доир масалалар қараб чиқилди. Исроилнинг араб мамлакатларига қарши империалистик агрессияси натижасида Яқин Шарқда вужудга келган аҳволга доир масалалар хусусида, шунингдек бошқа масалалар хусусида ҳам фикрлашиб олинди.

Ироқ Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси ўша куни В. И. Ленин мавзолейига гулчамбар қўйди. Меҳмонлар номаълум солдат қабрига ҳам гулчамбар қўйишди.

Катта Кремль саройида КПСС Марказий Комитети ва СССР ҳукумати номидан Ироқ Республикаси партия-ҳукумат делегацияси шарафига нонушта зиёфат берилди. Зиёфатда Совет томонидан А. Н. Косигин, Д. С. Полянский, Б. Н. Пономарев ўртоқлар ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида А. Н. Косигин ва Саддам Ҳусайн нутқ сўзладилар. (ТАСС).

СОВЕТ ЁШЛАРИНИНГ МЕҲМОНИ

СССР Ёшлар ташкилотлари комитетининг таклифига биноан Панама Халқ партияси ёшларининг бош секретари РамироВаскес бошчилигидаги Панама Халқ партияси ёшлари делегацияси Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди.

СССР Ёшлар ташкилотлари комитети раисининг биринчи ўринбосари В. Василенко делегацияни қабул қилди. Суҳбат чоғида халқаро ёшлар ҳаракати ва икки томонлама ҳамкорликнинг актуал масалалари юзасидан фикрлашиб олинди. (ТАСС).

АМУДАРЁ СОҲИЛИДА

Амударёда кутилаётган селдан ҳимоя мақсадида Хоразмнинг чалиш поселкасига яқин жойда бир неча қатор дамба қурилди. Ярим орол шаклида сув тўпланган жойда худди шундай дамбалар кўтарилди. Бу дамбалар музларни парчалаш хизматини ҳам ўтайди. Учинчи қатордаги яхши шиббаланган бу дамбанинг узунлиги 15 километр ва баландлиги 8 метрдан иборат.

Дарё сатҳидан айниқса пастликроқда жойлашган Гурлан районини селдан сақлаш учун бир неча қатор иҳота дамбалари қурилди. Хоразмнинг юзлаб гидромеханизаторлари шу кунларда Амударё сувининг йўлини тўсиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

ФЕРМАЛАРДА ЕМ-ХАШАК ЦЕХЛАРИ

Қишловнинг оғир кунларида Самарқанд областидаги қоракўлчилик фермаларида ем-хашак цехлари кенгайтирилди. Ҳозир хўжаликларда юздан ортиқ ем-ҳашак цехлари бор. «Қарноб» наслчилик заводида тузилган шундай цехдан тайёр ем-хашак фермаларга ва отарларга юборилмоқда. Нуротанинг барча узоқ фермаларида ем-хашак тайёрлаш ишлари йўлга қўйилган. Запас омухта ем анча кўпайтирилган.

ОМУХТА ОЗУҚА

АНДИЖОН, (ЎзТАГ мухбири М. Раҳимов). Андижон районидаги «Правда» колхозининг қорамол фермасида озуқа тайёрлайдиган механизациялашган цех фойдаланишга топширилди. Бу ерда озуқа сомон, маккажўхори ва жўхори поя билан чувилган кўчак чиқитлари омухта қилиб тайёрланади. Буларнинг ҳаммаси дастлаб майдаланади ва димланади. Битта механик хизмат қиладиган шундай ишлаб чиқариш ҳар юз минутда чорва учун бир тонна озуқа маҳсулот беради. Цех бир ярим минг бош подани озуқа билан таъминлай олади. Шундай озуқа фабрикасининг ишга туширилиши хўжаликнинг ем-хашак экинларидан самарали фойдаланиши ҳисобига ҳар йили ўн минг сўмдан зиёдроқ маблағни тежаб қолишига имкон беради.

Келаси йили Андижон областининг ҳамма колхоз ва совхозларида сермаҳсул озуқа цехлари қуришга қарор қилинди.

БИЛИМЛАРИНИ ОШИРМОҚДАЛАР

Сирдарё қишлоқ хўжалигини механизациялаш техникуми ҳузурида очилган қишлоқ хўжалик кадрлари малакасини ошириш областлараро мактабининг биринчи гуруҳида машғулот тугади. Сирдарё, Самарқанд ва бошқа областлардаги колхоз, совхозларнинг техник-механиклари бир ой мобайнида агрономия фани ва қишлоқ хўжалик техникасининг охирги ютуқлари билан танишдилар.

Ўқув планида Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмасининг «Малик» тажриба хўжалигида пахтачиликни комплекс механизациялаш билан танишиб чиқишга катта ўрин ажратилган.

(ЎзТАГ).

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Америка Қўшма Штатларининг агрессив сиёсати натижасида Вьетнамда рўй берган қуролли можаро ўн йилдан ортиқ вақтдан буён давом этмоқда. Вьетнамга қарши қилинган авантюранинг АҚШдаги энг ашаддий тарафдорлари ҳам Жанубий Вьетнамдаги миллий-ватанпарвар кучлар устидан уруш йўли билан ғалаба қозониш мумкин эмаслигига ва можарони сиёсий бартараф қилиш йўлларини қидириб топиш зарур эканлигига шу вақт ичида ишонч ҳосил қила олдилар. Аммо Вашингтондаги баъзи кимсалар можарони шу тарзда бартараф қилиш йўлларини қидириб топиш ўрнига турли сиёсий найранглар ишлатишга очиқдан-очиқ уриниб кўрмоқдалар. Бундай найранглар Америка ҳарбийлари жанг майдонида рўёбга чиқара олмаган мақсадларга эришишни кўзда тутади.

АҚШ ҳукумати Ҳинди-Хитой можаросини бартараф қилиш хусусида илгари сурган ва «8 моддадан иборат тинчлик плани» деб аталган таклифлар муносабати билан кейинги кунларда Америка пропагандаси шовқин-сурон билан ўтказилаётган кампанияни авж олдириб юборди.

Американинг таклифларини объектив суратда таҳлил этиш шундан далолат берадики, Вашингтон ҳукумати аввалдагидек ҳозирда ҳам Американинг барча қўшинларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетишнинг конкрет муддатини белгилашдан бош тортмоқда, Жанубий Вьетнам халқини Америкага тарафдор Сайгон қўғирчоқ режимининг бундан буён ҳам иш кўришига розилик билдириш учун мажбур этишга интилмоқда, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматини амалда Жанубий Вьетнамнинг сиёсий структурасидан четлатишга уринмоқда. «8 моддадан иборат план»нинг қабул қилиниши амалда Вьетнамдаги ватанпарвар кучларнинг қурол-яроғларини ташлаб, тамомила таслим бўлишларини билдирган бўлур эди.

Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг 2 февралдаги баёнотида ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг 5 февралдаги баёнотида ҳақли суратда таъкидлаб ўтилганидек, «тинчлик плани» деб аталган план «вьетнамлаштириш» йўли билан агрессив урушни давом эттириш мақсадинигина кўзда тутади.

Совет ҳукумати Жанубий Вьетнам Республикаси ҳукуматининг ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг тинчлик идеаллари билан суғорилган ҳаққоний позициясини маъқуллаб, қуйидагиларни таъкидлайди: Совет ҳукумати чуқур аминдирки, 7 моддадан иборат таклифлар Вьетнам проблемасини чинакам ҳал этишнинг реал ва ижобий негизидир. Бу таклифлар Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукуматининг шу йил 2 февралдаги баёнотида яна бир марта таъкидлаб ўтилди ва тушунтириб берилди. Ана шу таклифларга мувофиқ. Қўшма Штатлар ўз айтганини Жанубий Вьетнам халқига мажбуран қабул қилдириш йўлидаги уринишлардан воз кечиши, Жанубий Вьетнам халқининг қонуний миллий орзу-тилак ва ниятларини ҳурмат қилиши лозим. АҚШ ва иттифоқчиларининг ҳамма қўшинларини, ҳарбий маслаҳатчилари ва қурол-яроғларини Жанубий Вьетнамдан батамом, тез ва сўзсиз олиб чиқиб кетиши, уларни олиб чиқиб кетишнинг конкрет муддатларини белгилаши, урушни «вьетнамлаштириш» сиёсатини дарҳол тўхтатиши, Қўшма Штатларнинг чириган қўғирчоқ Тхиеу режимини қўллаб-қувватлашдан воз кечиши — асосий шартлар мана шулардир. Бу шартларнинг бажарилиши Вьетнамдаги можарога чек қўя олган бўлур эди.

Совет ҳукумати АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясини қатъиян қоралаб, Вьетнам халқининг ҳаққоний талабларини тамомила маъқуллайди ва Вьетнам, Лаос ҳамда Камбоджа халқларининг империалистик агрессияга қарши, Ҳинди-Хитой проблемаларини шу районда яшовчи халқларнинг манфаатларини кўзлаб ҳал этиш учун олиб бораётган курашини қатъий қўллаб-қувватлашдан иборат йўли ўзгармас эканлигини яна бир марта таъкидлаб ўтади.

ЮКСАК МУКОФОТГА НОМЗОДЛАР

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитети қуйидаги ишларнинг 1972 йили Ленин мукофотларини олиш конкурсига қўйилганлигини маълум қилади:

1. Ж. И. Алферов, В. М. Андреев, Д. З. Гарбузов, Р. Ф. Казаринов, В. И. Корольков, Д. Н. Третьяков. **«Ярим ўтказгичлардаги гетер ўтишларни фундаментал тадқиқ қилиш ва улар асосида янги приборлар яратиш».**

СССР Фанлар академиясининг А. Ф. Иоффе номидаги физика-техника институти тақдим этган.

2. В. В. Афросимов, В. А. Беляев, В. М. Дуккельский, Н. В. Федоренко, О. Б. Фирсов. **«Атом тўқнашувларидаги элементар жараёнлар ва ноэластик тарқалиш»** (ишлар туркуми).

СССР Фанлар академиясининг И. В. Курчатов номидаги атом энергияси институти билан А. Ф. Иоффе номидаги физика-техника институти тақдим этган.

3. А. З. Петров, **«Гравитация назариясида инвариант-группа методлари».** «Эйнштейн фазоси» («Физматгиз», Москва, 1961) ва **«Умумий нисбийлик назариясидаги янги методлар».** («Наука» нашриёти, Москва, 1966) монографиялари.

Украина ССР Фанлар академиясининг назарий физика институти тақдим этган.

4. И. М. Виноградов, **«Сонлар назариясида тригонометрик йиғиндилар методи».** (Монография. «Наука» нашриёти, Москва, 1971 йил).

СССР Фанлар академиясининг В. А. Стеклов номидаги математика институти тақдим этган.

5. И. Л. Кнунянц. **«Алифатик қатор фторорганик бирикмалари соҳасидаги тадқиқотлар»** (ишлар туркуми).

СССР Фанлар академиясининг элемент органик бирикмалар институти тақдим этган.

6. Г. С. Дзоценидзе, С. Н. Иванов, В. Н. Котляр, В. И. Смирнов. **«Вулканоген формацияларнинг рудалилиги».**

С. Оржоникидзе номидаги Москва геология-разведа институти тақдим этган.

7. И. А. Шпильман, Ю. А. Гличев, С. П. Максимов, А. А. Михайленко, А. В. Овчаренко, С. Д. Черепахин. **«Оренбург газ-конденсат кони очилишини илмий асослаш ва жадал разведка қилиш».**

КПСС Оренбург область комитети билан РСФСР Геология министрлиги тақдим этган.

8. П. К. Анохин. **«Шартли рефлекс биологияси ва нейрофизиологияси»** (монография. «Медицина» нашриёти, Москва, 1968 йил).

И. М. Сеченов номидаги биринчи Москва медицина институти тақдим этган.

9. Ф. В. Константинов, А. Г. Спиркин, В. Ф. Асмус, М. Т. Иовчук **«Философия энциклопедияси»,** I-V томлар («Советская Энциклопедия» нашриёти, Москва, 1960-1970 йиллар).

СССР Фанлар академиясининг фалсафа институти тақдим этган.

10. А. И. Бараев, Э. Ф. Госсен, А. А. Зайцева, Г. Г. Берестовский, А. А. Плишкин, И. И. Хорошилов. **«Шимолий Қозоғистонда ва Ғарбий Сибирнинг дашт районларида тупроқни шамол таъсирида нурашдан сақлаш тадбирлари системаси».**

В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академияси тақдим этган.

11. А. А. Саркисов, Е. И. Озерский, А. Қ. Қосимов, Т. Боймиров, Д. К. Терситский, В. А. Духовний. **«Мирзачўл қўриқ ерларини суғориш ва дастлабки комплекс ўзлаштириш соҳасида прогрессив методларни ишлаб чиқиб, жорий этиш».**

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги билан СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги тақдим этган.

12. Б. С. Балакшин, С. П. Протопопов, Б. М. Базров, Е. И. Луцков, Ю. М. Соломенцев, В. А. Тимирязев. **«Станокларда деталь ишлаш аниқлигини ва унумдорлигини оширишнинг янги йўлларини тадқиқ қилиш».**

Москва станок-инструментал институти тақдим этган.

13. С. В. Емельянов, В. И. Уткин. **«Ўзгарувчан структурали системалар назарияси»** (ишлар туркуми).

СССР Фанлар академиясининг бошқариш проблемалари (автоматика ва телемеханика) институти тақдим этган.

14. В. В. Ржевский, А. С. Бурчаков, Э. М. Москаленко, И. А. Молчанов, Н. В. Ножкин. **«Шахталарда метан ва чанг билан курашиш мақсадида қатламга гидродинамик, микробиологик ва физик-химик таъсир ўтказиш жараёнларини тадқиқ қилиш ва асосларини ишлаб чиқиш»** (1961—1971 йиллардаги тадқиқотлар туркуми).

Москва кончилик институти тақдим этган.

Ишларнинг номи ва авторлар коллективлари тақдим этилганига мувофиқ (10, 11, 12-моддалардан ташқари) ўзгаришсиз эълон қилинди.

Конкурсда қатнашиш учун қўйилган ишларнинг рўйхатини эълон қилиш билан комитет илмий ва илмий-техникавий жамиятларнинг, илмий муассасаларнинг, корхоналарнинг ва олий ўқув юртларининг раҳбарларига мурожаат қилиб, мазкур ишларни ва авторлар коллективларини жамоатчилик ўртасида муҳокама қилишни ташкил этишни сўрайди.

Ҳамма фикрлар ва мулоҳазалар, шунингдек жамоатчилик муҳокамаси материалларини комитет секретариатига шу йил 20 мартга қадар қуйидаги адресга юбориш илтимос қилинади: Москва К-51, Неглинная кўчаси, 29/14-уй.

ТОШКЕНТ саноат корхоналари тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини барвақт бажариш йўлида мусобақага қўшилиб, янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Тошкент ёғ-мой комбинатида ишлаб чиқариш технологиясини takомиллаштириш, маҳсулот хилларини кўпайтириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда. Яқинда бу ерда янги цехнинг катта корпуси тикланди. Бу цех катталиги ва қулайлиги жиҳатидан мамлакатимизда иккинчи ҳисобланади. Корхонада ишлаб чиқариш планлари доим ошириб бажарилмоқда. Юқоридаги суратда: маргарин цехининг илғор ишчиси Е. Пўлатова.

Пойтахтдаги 1-пойафзал фабрикаси ҳам ишлаб чиқариш суръатини тезлаштирмоқда. Уртадаги суратда 6-цехнинг илғор ишчиси Қ. Раҳмонбердиев тасвирланган. Пастдаги суратда эса Тошкент абразив заводининг илғор ишчиси Ш. Қосимова. У ана шу заводда қарийб 27 йилдан бери ишлаб келаётир, ойлик ва смена топшириқларини ҳар доим ортиғи билан бажариб, коллектив ҳурматига сазовор бўлаётир.

А. Авазов (ЎзТАГ) ва **А. Тўраев** фотолари.

ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИДА

СОВЕТ АРМИЯСИ БАЙРАМИ ШАРАФИГА

Ўзбекистоннинг шаҳарлари ва қишлоқларида Совет Армияси ва ҳарбий-денгиз флотининг яқинлашиб келаётган 54 йиллиги шарафига бағишланган мудофаа-оммавий ишлар анъанавий ойлиги бошланди.

Ойликни ўтказишда армия, авиация ва флотга ёрдам берувчи кўнгилли жамиятнинг барча бошланғич ташкилотлари, республика граждан мудофаасининг ва Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг бўлинмалари иштирок этади. Бу — ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг, аҳоли ўртасида ҳарбий билимларни пропаганда қилишнинг яхши синалган тадбирларидан бири бўлиб, Улуғ Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилишга шай туришнинг кўригидир.

Ойлик программаси кенг ва ранг-баранг. Программада республика корхоналарида, қурилишларида, колхозлар ва совхозларда ҳарбий-ватанпарварлик мавзуларида лекция ва суҳбатлар ўтказиш, граждан ва Улуғ Ватан урушларининг ветеранлари, туркистонлик жангчилар билан учрашувлар кўзда тутилган. Ҳарбий хизматга чақириладиган ёшлар билан ишлашга алоҳида эътибор берилади. Ойлик вақтида улардан кўплари Туркистон ҳарбий округининг бўлинмаларида бўлиб, жангчиларнинг хизмати ва турмуши билан танишадилар. Тошкент умумқўшин командирлари олий мактаби ва танк командирлари олий мактабини бориб кўрадилар, спортнинг ҳарбий-амалий турлари бўйича жангчилар билан биргаликда мусобақаларда қатнашадилар.

Мактаб ва ҳунар-техника таълими билим юртлари ўқувчиларининг отиш мусобақаларини ўтказиш мўлжалланади. Февраль ойининг бошида ўқ отиш бўйича областлар терма командаларининг республика сиртқи мусобақаси ўтказилади.

Республиканинг қишки мотокросси зўр қизиқишга сазовордир. Анъанага кўра, бу кроссни Олмалиқ тош йўлида ва унг... ...гаш тепалик ерларда ўтказиш кўзда тутилади. Бу мотокроссда Ўзбекистон спортчиларидан ташқари Ўрта Осиёнинг бошқа республикаларидан келган спортчилар ҳам қатнашадилар.

Совет Қуролли Кучларининг байрами арафасида ойлик спорт программасининг якунловчи босқичи — ҳарбий-амалий кўп кураш юзасидан мусобақалар бошланади. Унинг программасида автомашина ва мотоциклларни ҳар хил шаклда юргазиш, 8 километрли кросс, олисга граната ирғитиш, отиш, радио станцияда ишлаш, турли ялпи қирғин қуролларидан сақланиш воситаларидан фойдаланиш маҳоратини намойиш қилиб кўрсатиш бор. Шаҳарлар ва посёлкаларга минглаб лекторлар, пропагандистлар жўнаб кетишди. ДОСААФ бошланғич ташкилотлари орасида аҳоли ўртасида мудофаа-оммавий ишда энг яхши натижаларга эришиш учун мусобақа авж олиб кетди.

ОСМОН ЧОРЛАЙДИ

Граждан авиацияси Наманган бўлинмасининг ходимлари — ДОСААФчилар ташаббуси билан вужудга келган ёш учувчилар мактабида Наманган мактабларининг ўнинчи синф ўқувчиларидан дастлабки 20 тингловчи таълим ола бошлади. Мактабга учувчи В. Савченко жамоатчилик асосида раҳбарлик қилмоқда.

Йигитлар бу ерда учувчилик ишининг «алифбе»сини ўрганадилар. Уларни лекторлар—тажрибали авиаторлар «бешинчи океан» билан таништирадилар. Мактабда ҳозир назарияни ўрганиш бошланди. Программада авиация двигателлари ва самолётнинг қисмлари билан танишиш юзасидан, парашютдан сакраш машғулотларини ўтказиш ҳам мўлжалланган. (ЎзТАГ).

ЙИГИТЛАР ОФИЦЕР БЎЛИШНИ ОРЗУ ҚИЛИШАДИ

Мактабни тугатгач, ҳарбий билим юртига киришга аҳд қилган Фарғонадаги юқори синф ўқувчиларидан саккиз юздан зиёдроқ йигит ҳарбий комиссариат ходимлари билан учрашгани «Нурхон» кинотеатрига келишди.

Область ҳарбий комиссари полковник Б. И. Қаримов ҳозир бўлганларга совет офицерининг фахрли касби тўғрисида, Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган қаҳрамонликлари ҳақида гапириб бергач ҳарбий мактабга қабул шартлари билан таништирди.

Учрашув иштирокчилари совет солдатларининг ҳаёти ва жанговар ўқиши тўғрисидаги кинофильмларни иштиёқ билан кўришди.

ЛЕКЦИЯЛАР, ДОКЛАДЛАР, СУҲБАТЛАР

Тошкент областида Совет Армияси йиллигига бағишланиб ҳарбий оммавий ишлар ойлиги бошланди. Областнинг шаҳарлари ва қишлоқларида ўн мингга яқин лектор лекция, доклад, суҳбат ўтказмоқда. Чирчиқ автомотоклубининг курсантлари «ДОСААФ VII съезди қарорлари асосида бошланғич ва ўқув ташкилотларининг вазифалари» тўғрисида лекция тингладилар. Бу мавзудаги лекцияни ДОСААФ Тошкент область комитети раисининг ўринбосари, запасдаги майор В. И. Ерхов ўқиди. Янгийўл районидаги клуб курсантлари «Ленин социалистик Ватан ҳимояси тўғрисида» деган лекцияни тингладилар.

БУ ЕРДА ТАНКЛАРНИ «ДАВОЛАШАДИ»

Улкан казармалар, ошхона, чойхона, клуб, кутубхонадан иборат ҳарбий шаҳарча унча баланд бўлмаган тепаликдаги штаб ёнида жойлашган. Гулзор ва биноларни солдатлар, сержантлар, офицерлар барпо этишган. Бу бўлинманинг бошқа асосий ишлари ҳам бор: бу ерда жанговар техника ремонт қилинади. Ҳар бир жангчи-ремонтчи техникани иложи борича тезроқ сафга қайтариш учун интилади.

Солдатларнинг казармалари озода ва бетартиб. Уларнинг эътиборидан биронта майда-чуйда нарса ҳам четда қолмагандек. Бу ерда кийим осиб қўйиладиган қозиқлар ҳам жуда боплаб ишланган: илиб қўйиладиган шинеллар ғижим бўлмайди, фуражкалар илинса жой торлик қилмайди. Ювиниш хонасида кошинлар жилоланади, маиший хизмат хонасидан солдат ўз кийим-кечагини ростлаб олиши учун нима керак бўлса, ҳаммасини топа олади. Ёғингарчилик пайтида пойафзал, устки кийимни қуритадиган жой бор.

Хизматдан бўш вақтни клубда, кутубхонада сермазмун ўтказиш мумкин. Қироатхонанинг ичи ҳам жангчиларнинг қўли билан безатилган. Бу ерда нозик бадиий дид соф профессионал малака билан уйғунлашиб кетган. Оддий аскарлар— Д. Сохранний, В. Овчаренко, младший сержант Г. Евсеев — ўқиш аълочилари, социалистик мусобақа пешқадамлари, қисмнинг энг яхши рационализаторлари.

Бу ерда ҳамма ўқийди. Ёш жангчилар ҳарбий мутахассисликни эгаллайдилар, танлагани ҳунар кўп: қисмда ремонт цехлари бор, бу ерда замонавий мураккаб техниканинг бузилган жойлари тузатилади. Командирлар тарбиялаш тажрибасини ўрганадилар, кўпгина офицерлар ўз билимларини олий ўқув юртларида оширмоқдалар.

Масалан, ефрейтор Е. Алиевни олайлик. Тошкентлик йигит иккинчи йил хизмат қиляпти. У қисқа вақт ичида зирҳни пайванд қилиш касбини эгаллади. Шу билан бирга слесарликни ҳам ўрганиб олди. Йигитнинг ғайратини сезиб, юқорироқ лавозимга кўтаришди. Коммунистлардан майор В. Ивашченко, капитан В. Туркин Е. Алиевнинг мулоҳазали, интизомли жангчи эканлигига ишонч ҳосил қилишди. Ҳозир улар жангчини партияга кириши учун тавсия этмоқдалар.

Комсомолнинг аввалги секретари запасга кетгач, бўлинмада Алиевни якдиллик билан унинг ўрнига сайлашди. Энди у қисм комсомол бюросининг аъзоси. Техникани ремонт қилишда жуда яхши ишламоқда.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Қисмнинг сиёсий ходими сержант Г. Евсеевнинг юртида чиқадиган газета редакциясига унинг тўғрисида ҳикоя қилувчи мактуб юборди. Мақола босилиб чиққач, газетадан бир неча нусхасини қисмга юборишди. Газета саф тортиб турган солдатлар олдида ўқиб эшиттирилди.

Тез орада яна бир мактуб келди. Ҳарбий комиссариат ходимлари ҳарбий хизматга чақирилувчилар кечасига солдатнинг онасини таклиф этиб, ўз ўғли тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилишибди.

Қисмда анчагина рационализаторлар бор. Масалан, асбобларни асраш учун ғоят қулай яшик ясалди. Эритиш чироқлари, қизитиш учун махсус печлар жуда қулай тайёрланган. Цехлар ёруғ, озода, оёқ остида ҳеч нарса бетартиб ётмайди, ишга ҳалал етказмайди. Бутун вазият кишини ижодий фаол меҳнат қилишга руҳлантиради. Бу қисмда танкларни «даволашади». Бронетранспортерларни «оёққа турғизишади».

Туркистонлик жангчиларнинг бошқа бўлинмалари сингари ремонтчилар ҳам Ватанимиз ҳимоячиларининг жанговар тайёрлигини ошириш учун курашнинг олдинги маррасида турибдилар.

О. ДЕНИСЕВИЧ.
ЎзТАГ штатсиз мухбири.

Советлар мамлакатида

ИККИ БАРАВАР УНУМЛИ

ЛЕНИНОБОД. Тожикистондаги энг йирик Ленинобод шойи комбинатининг экспериментал тўқувчилик цехи маҳорат мактабига айланди. Бу ерда Чехословакияда ишлаб чиқарилган юқори унумли тўқув автоматлари ўрнатилган. Уларнинг ҳар бири оддий мокили автоматларга нисбатан икки баравар кўп газлама ишлаб чиқармоқда.

Комбинатнинг бошқа тўқимачилик фабрикалари ҳам янги ускуналар билан жиҳозланмоқда. Тўқимачилар янги автоматларда ишлашга ўтишдан аввал экспериментал цехдаги маҳорат мактабида имтиҳон топширадилар.

Тўққизинчи беш йилликда комбинатнинг тўқимачилик фабрикаларида Чехословакияда ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган пневматик автоматлардан 700 таси монтаж қилиниши лозим. Корхона қўшимча ишчи кучи жалб қилмай, шойи газлама ишлаб чиқаришни 25 процент оширади.

МАМЛАКАТЛАРДА БИРИНЧИ

СТЕРЛИТАМОК. Бу ерда мамлакатда биринчи оғир сода ишлаб чиқарувчи корхона қурила бошланди. Оғир сода одатдаги кальцийланган содага нисбатан анча йирик бўлиб, бирмунча оғир ҳамдир. У бошқа моддалар билан яхши аралашиш хусусиятига эга бўганлиги учун ойна саноатида ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида жуда қимматли ҳисобланади.

ҚИШКИ ТАДБИРЛАР

АШХОБОД. Туркманистонда кунлар совуқ бўлиб турибди. Ана шу қийин кунларда ҳам ерларни кўкламга тайёрлаш ишлари тўхтовсиз олиб борилмоқда. Деҳқонлар дарёларда сув кўплигидан фойдаланиб, чигит экиладиган далаларга яхоб беришга киришдилар. Дастлабки бир неча ўн минг гектар ерларга чилла суви берилди. Айни вақтда шўрҳок ерларнинг шўрини ювиш давом этмоқда. Планлаштириб қўйилган ерларнинг учдан бир қисмида шўр ювиш ишлари бажарилди. Суғориш суръатлари ўтган йилги илиқ қиш кунларидан анча баланд бўлмоқда.

БАЛАНД ТОҒДАГИ ВОДОПРОВОДЛАР

ЎШ. Қирғизистоннинг Ўш областида уч юз километрга яқин узунликдаги йигирмата водопроводни қуриш ишлари бошлаб юборилди. Бу водопроводлар энг баланд тоғлардаги колхоз ва совхоз посёлкаларига сув етказиб беради.

«Водопроводсельстрой» трестининг бригадалари кейинги йилларда Кугарт, Кетмонтепа, Аравон водийларидаги, Тянь-Шань ва Чотқол тоғ этакларидаги кўпгина посёлкаларни сув билан таъминладилар.

ЧЎЛДАГИ ИЗЛАР

Йиллар ва одамлар

Ўшанда ҳам ҳозиргидек қиш оёқлаб қолган кезлар эди. Ер қиш уйқусидан туриб енгил нафас олаётгандек илиқ ҳовур кўтарилиб, деҳқонни далалар қўйнига чорларди. От эринибгина одим ташлайди, лекин Бова аканинг вақти чоғ. У қор сувига тўйиб пўрсиллаб ётган далаларга суқланиб қарайди, кўзи қувонади.

Бова ака отнинг жиловини тортди. Унинг кўзи паст-баланд ташландиқ ерга тушган эди. Бова ака гоҳ ўнгга, гоҳ сўлга қараганича анча туриб қолди. Бир томонда шудгорланган ер, унда ҳаёт уфуриб турибди, иккинчи томонда эса ташландиқ ер янтоқлар остида хўмрайиб ётибди. Бова аканинг миясига ялт этиб бир фикр келди: «Бу ерда ўсган пахта у ерда ўсмасмикин?». Наҳотки, шу ерни ўзлаштириб бўлмаса... Худди беқасамга тушган бўзямоққа ўхшайди. Янтоқлар макони бўлган бу қақроқ чўл қачонгача серфайз далаларимиз кўркини бузиб келади. Аҳмаджон отага маслаҳат солиб кўрай-чи...»

У шундай ўйлар билан от жиловини бўшатди. Бова аканинг суяги меҳнатда қотган, ернинг тилини, дилини биладиган тажрибали деҳқон. Бир вақтлар «қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган» Боёвут чўлини ўзлаштиришга биринчи бўлиб келганлардан бири ҳам мана шу Бова ака Умрзоқов эди.

Бова ака идорага етиб келганда ҳамма йиғилган эди. Ниҳоят ўзига тинчлик бермаётган боягги янтоқзор тепаликни ўзлаштириш тўғрисида сўз очди. Унинг фикри кўпчиликка маъқул тушди.

— Ўйларингиз чакки эмас, — деди совхоз директори Аҳмаджон ота Иброҳимов. — Бу иш ниҳоятда муҳим ва жуда зарур. Ўша дашт ҳақидаги ўйлар мени ҳам анчадан бери безовта қилиб келади. Майли, бу таклифингизни кўпчилик билан муҳокама қиламиз, қарор чиқарамиз... Жавобини ўзим айтаман...

Орадан анча вақт ўтди. Йиғим-терим охирлаб, кўз дастурхони йиғиштириб олина бошлади. Бова ака бошчилик қилаётган бўлим пахта тайёрлаш планини бажариб қўйди. Боғдорчилик ва полиз экинларидан айниқса юқори ҳосил кўтарилди. Деҳқонларнинг бу йилги даромади ҳам чакки бўлмади. Лекин қўриқ ер Бова аканинг дилида ҳамон тугун бўлиб турар, тез-тез ўша ерга бориб айланиб қайтарди.

У қаҳратон қиш кунларининг бирида маслаҳатли тўй тарқамас деган ўй билан, қариндош-уруғ, дўстларини йиғиб дашт ҳақидаги фикрларидан дил ёрди.

— Қўйсанг-чи, ўша паст-баландлик даштингни... У ерда ҳаёт бўлармишми? Бекорга овора бўласан.

Бироқ Бова ака иккиланмади. Аксинча, «чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди», деди ўзи-ўзига. У бошлаган ишини чала қолдирадиганлардан эмас-ди.

— «Қуш қаноти билан» деганларидек Бова аканинг дўстлари уни яккалаб қўйишмади. Айниқса фарғоналик дўсти Тўрахўжа ака унинг жонига ора кирди.

— Бўш келманг, — деди у — мана мен бор, Жуман бобо, Тожи полвон, Қосим бобо, Саривой бобо, қолаверса Аҳмаджон оталар... Ўзлаштирилаётган Мирзачўл олдида, бу еримиз денгиздан томчи холос-ку! Тўғри эмасми? — дегандек у дўстларига қаради.

— Жуда тўғри!

Шундан кейин қариндошлар ҳам бирин-кетин Бова акага қўшилишди. Буларнинг ҳаммаси Бова акага қанот бахш этди. Энди уни ишни нимадан бошлаш керак, деган ўй қамраб олганди. Бир куни Аҳмаджон ота Бова акага: — юқоридагилар ҳам сизни қўллаб-қувватлашяпти, деб қолди. Бор режаларингизни ишга солаверинг, кўкламдан чўлга ҳужум бошлаймиз ..

1949 йилнинг баҳори. Дастлаб даштнинг ўртасидаги баландликдан ертўла қазилди. Бу ерга биринчи бўлиб Тўрахўжа ака оиласи билан кўчиб келди. Тез орада трактор, бульдозерлар овози даштни ларзага солди. Асрий дашт уйқудан уйғонди.

Лекин иш ҳадеганда юришавермади. Султонҳовуз томонидан эсаётган шамол кўзни очирмасди. Орадан бир кун ўтар-ўтмас қазилган ариқ, зовурлар қайта кўмилиб қоларди. Аҳвол ниҳоятда оғир, тирикчилик ўтказиш мушкул эди. Бу нарса Тўрахўжа аканинг умр йўлдоши Бувражабнинг тинкасини қуритди:

— Чўлингиз қурсин, кўчиб кетамиз, — деб туриб олди у.

— Нима жин урди, туппа-тузук ишлаётган эдик-ку...

— Суви шўр, ноннни эса қумдан ажратиб бўлмайди. Бунинг устига эртадан кечгача иш... Жонга тегди.

— Нима, ҳаммаси осонликча бўлади, деб ўйловдингми?

— Ўйласам-ўйламасам, бўлди энди. Қолмоқчи бўлсангиз, менинг жавобимни беринг...

Тўрахўжа аканинг боши қотиб қолди. Нима қилиш керак, дўстини десинми ёки Бувражабнинг сўзига кирсинми? Бир қами хотини билан қўйди-чиқди бўлиш эди... Ахир кўпчилик ичида сўз бериб қўйганку, «уят ўлимдан қаттиқ»... Ниҳоят у ёстиқдошига ялиндиёлворди, бир оз сабр қилишга зўрға кўндирди.

Орадан кунлар ўтди. Қудратли техника олдида чўл чекина бошлади. Тепаликлар сурилиб чуқурликлар тўлдирилди. Киров номидаги каналга сув берувчи ҳавзадан ариқ қазиб, сув келтирилди. Қаровсиз ётган даланинг қиёфаси ўзгарди-қолди. Янги ерга бирин-кетин бўлимдан янги одамлар кўчиб кела бошлашди. Жума бобо, Ҳалим, Мирзабой акалар, Эргаш, Тожиполвонлар вақтинча ертўлаларда яшаб, ишга киришиб кетишди. Чўлда чинакам қайноқ ҳаёт бошланди.

Чўлқуварлар шуҳрати бошқа шаҳарларга, ўлкаларга тарқалди. Кўп ўтмай Фарғонадан Жўравой, Хонкелди бобо, Ҳамровой ака, Деҳқонбой, Андижондан Қобилжон ака, Алижон ака, Қўқон шаҳридан Норқўзи ака, Анваржон акалар оилалари билан кўчиб келишди. Очилган қўриқда дастлабки бригадалар тузилди. Ишлар юришиб кетди. Янги иморатлар қад кўтарди. Ертўладагилар янги уйларга кўчиб кира бошлашди. Кейин идора, магазин, клуб, медпункт қурилди. Қишлоқ йўллари ёқасида ниҳоллар маржон...

Дарё сувини баҳор тоширади, инсон қадрини меҳнат оширади деганларидек Бова аканинг ҳам, унга эргашиб янги ерга келганларнинг ҳам обрўлари кун сайин ортиб бораверди. Уларнинг қадами етган жойда чўл чекинаверди. Шу йилнинг ўзидаёқ 300 гектардан зиёд ер ўзлаштирилиб, пахта, маккажўхори, беда ва полиз экинлари экилди. Кейинги йилли ўзлаштирилган ер майдони 650 гектардан ошиб кетди. Шундан 500 гектарига «оқ олтин» уруғи қадалди.

Йиллар ўтди. Бова ака бошчилигида очилган ана шу қўриқда ҳар гектар ердан дастлаб 12-15 центнердан ҳосил олинган бўлса, ҳозир экин майдони 1500 гектарга, ҳосилдорлик эса, гектаридан 28-30 центнерга етказилди. Атроф боғ-роғга айланди. Хонадонлар Ильич нуридан чароғон. Ҳар бир ҳовлида газ, водопровод, радио ва телевизорни кўрасиз.

Бўлимда янги авлод улғайди. Булар шу ерни ўзлаштирганларнинг фарзандлари — ёшлардир. Бу томонларга йўлингиз тушса Тожи полвон, Эргаш акаларнинг меҳнати ҳақида ҳар қадамда эшитасиз.

Қўриқ ерга биринчи бўлиб ҳужум қилган Бова ака ҳозирги меҳнат нашидасини тотаётганлар орасида йўқ. У ўзидан ўчмас из, абадий ёдгорлик қолдириб кетди. 1-«Боёвут» совхозида уни ҳали-ҳали ҳурмат билан тилга олишади. Янги ташкил этилган бўлимни эса «Бова аканинг бўлими» дейишади. У бошлаган хайрли ишни бугунги кунда Уммат Бобоев, Низом Абдуллаев сингари пахта усталари, Вотир Исломов, Аҳмад Бобоев, Алижон Хонкелдиев сингари машҳур механизаторлар давом эттирмоқдалар. Демак бу чўлларда Бова аканинг ўчмас излари бор.

Л. ЙЎЛДОШЕВА,
У. ШОДИЕВ,
Сирдарё область, 1-«Боёвут» совхози.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

Тартиб ўрнатилди

Редакцияга келган хатларнинг бирида Сирдарё область Ильич районидаги касалхонада тартиб йўқлиги ёзилган эди.

Текширишда хатда кўрсатилган фактлар тасдиқланган. Текшириш якуни область партия комитетининг бюросида муҳокама қилинган ва касалхона ишидаги камчиликларни бартараф қилиш чоралари белгиланган.

„Қовоқари"

Газетамизнинг 1971 йил 23 декабрь сонида А. Эшоновнинг «Ковоқари» сарлавҳали фельетони босилган эди. Фельетон адрессиз, умумий, ҳажвия тарзида ёзилган бўлса ҳам аслида автор редакцияни чалғитиб тахминий фамилия ва номлар ўрнига ўз қўшниси Исом Эрбўтаев ва унинг турмуш ўртоғи Сакина Йўлдошеваларнинг номларини қўйиб юборган.

Газета саҳифасидан ўз шахсий манфаати йўлида фойдаланганлиги учун А. Эшонов ишдан бўшатилиб, унга қаттиқ партиявий чора кўрилди.

УРУҒЧИЛИККА ЭЪТИБОР ШУМИ?

Самарқанд области хўжаликларида дон, сабзавот ва озуқабоп экинлар уруғи тайёрлаш ёмон аҳволда

Уруғ — ҳосилнинг онаси, юқори ҳосил гарови. Давлат стандартига мос уруғ мўл ҳосил, катта даромад келтиради, меҳнат аҳлини доғда қолдирмайди. Сараланган уруғ келаси йиллар ҳосилига яратилган заминдир. Деҳқончилик йилининг қувончли якунланиши кўп жиҳатдан ва асосан уруғнинг сорти ҳамда сифатига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз уруғчилик масаласига доимо эътибор бериб келдилар ва эътибор бермоқдалар. Уруғчилик иши давлат ихтиёрига олинган.

Самарқанд областининг партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари раҳбар ходимлари буни яхши биладилар, дон, сабзавот ва озуқабоп экинлардан юқори ҳосил етиштириш учун районлаштирилган, навли уруққа эга бўлиш зарурлигини ҳам тушунадилар. Шу сабабли областнинг кўпчилик районларида уруғчилик билан шуғулланувчи селекция ва уруғчилик хўжаликлари, тажриба, элита ва нав синаш участкалари ташкил қилинди, кўп жойларда шу соҳа бўйича лабораториялар ишлаб турибди. Ғаллаорол лалмикор деҳқончилик институтининг Самарқанд областида жойлашганлиги уруғчилик билан боғлиқ бўлган масалаларни муваффақиятли ҳал этиш, дон-дуккакли экинларнинг янги навларини яратишда катта роль ўйнамоқда.

Олимлар билан ғаллакор деҳқонларнинг ҳамкорликда олиб бораётган ишлари яхши самаралар беряпти. Дон, сабзавот, озуқабоп экинлар уруғчилигини яхшилаш, униб чиқиши, ҳосилдорлиги, касалликларга бардошлигини оширишда муайян муваффақиятларга эришилди. Областнинг ўнлаб колхоз ва совхозлари ўзини-ўзи сараланган уруғлик билан таъминлашлари туфайли деҳқончилик маданияти юксаляпти. Ҳосилдорлик ошиб, буғдой, арпа, шоли, маккажўхори, беда, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулотлари, картошканинг ялпи миқдори кўпаяпти. Бу билан уруғчиликка яхши эътибор берилган жойларда қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил олиш мумкинлиги амалда исбот этиляпти.

Бироқ, областнинг ҳамма хўжаликларида ҳам аҳвол шундай деб бўлмайди. Қатор районлар, колхозлар, совхозлар, ҳатто илмий муассасаларга қарашли тажриба хўжаликларининг айрим бўлимларида уруғчиликка етарли эътибор берилмаяпти, давлатга навли уруғ сотиш планлари бажарилмаяпти. Айни пайтда хўжаликларнинг ўзида навли уруғларни сақлаш ва сарфлашда эгасизликка йўл қўйиляпти. Хўжалик раҳбарларининг беparволиги орқасида навли уруғларни кўпайтириш, янгилаб бориш муаммолари тезкорлик билан ҳал этилмаяпти.

Область хўжаликлари сўнгги уч йилда ўзлари тайёрлаган уруғлик билан умумий ғалла майдонининг 39—77 процентига дон экдилар, холос. Ўтган беш йилликнинг боши — 1966 йилда область хўжаликлари давлатга 9500 тонна сараланган уруғлик буғдой, 5 минг тонна навли арпа сотиши планлаштирилган эди. Амалда 5,5 минг тонна атрофида уруғлик буғдой, салкам 4 минг тонна арпа сотилиб белгиланган план бажарилмади. Шундан кейинги йилларда ҳам навли уруғлик топшириш планлари бажарилмади. Фақат беш йилликнинг охири — 1970 йилда бу соҳада қисман муваффақиятга эришилган бўлса-да, уни мустаҳкамлаш ва кенгайтириш чоралари кўрилмади. Область партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари давлатга навли уруғ сотиш юзасидан белгиланган қарорларнинг ижросини муттасил текшириб бормади. Натижада янги беш йилликнинг биринчи даврасн — 1971 йилда кўзда тутилган 5 минг тонна ўрнига атиги 1551 тонна арпа уруғи сотилди, холос.

Самарқанд — республикамизнинг йирик ғаллакор области. 1972 йилда 161 минг гектардан кўпроқ майдонда буғдой, 189 минг гектар ерда арпа етиштирилади. Меҳнат аҳли партия ва совет ташкилотлари раҳбарлигида ўтган йилларда навли уруғлар ва умуман дон тайёрлашда муайян муваффақиятларга эришди. Лекин районлаштирилган, навли уруғлар етишмаслиги туфайли ҳар йили давлатдан кўплаб навли дон сотиб олишга мажбур бўлиняпти. 1966 йилдан 1971 йилгача бўлган даврда область хўжаликлари давлат омборларидан 36 минг тоннадан зиёд юқори кондицияли арпа, 55 минг 845 тонна навли буғдой олди. Ваҳоланки, шу миқдордаги навли уруғни область хўжаликларининг ўзида етиштириб, давлатга сотиш учун ҳамма имкониятлар мавжуд эди. Афсуски, партия, совет ташкилотлари қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари бу имкониятлардан тўла фойдаланиш чораларини кўрмадилар.

Статистика маълумотларига қараганда, 1969 йилда область хўжаликларининг эҳтиёжи учун 21 минг тоннадан кўпроқ навли буғдой зарур бўлган. Шундан 4,5 минг тоннаси давлат омборидан олинган. 1970 йилда давлатдан уруғлик учун олинган буғдой салкам 5 минг тоннани ташкил этган бўлса, 1971 йилга келиб 12 минг тоннадан ошиб кетди. Республика партия ва совет ташкилотлари область раҳбарларини етарли миқдорда навли уруғлик жамғариб олиш ва давлатга сотиш тўғрисида ўз вақтида огоҳлантирдилар, эҳтиёт фондига эга бўлиш зарурлигини уқтирдилар. Афсуски, бундай ҳаққоний огоҳлантиришлардан тегишли хулоса чиқариб олинмади. Навли уруғ тайёрлаш соҳасида йўл қўйилган камчиликлар бошқа соҳаларда ҳам кўрина бошлади.

Масалан, область хўжаликларининг эҳтиёжи учун 1969 йилда ҳаммаси бўлиб 309 тонна навли шоли уруғи зарур эди. Кўрилган ҳамма чораларга қарамай, кўклам экин мавсуми бошланган кезда навли шоли уруғи етишмаслиги аён бўлди. Яна давлат омборига умид боғланди ва экиладиган уруғнинг 39 проценти шу йўл билан олинди. Шундан кейинги йилларда ҳам хўжаликлар давлатга навли шоли уруғи сотиш планини бажариш ёки бажармаслигидан қатъий назар давлатдан ҳар йили 100 тонна атрофида навли шоли уруғи олинди.

Давлатга навли уруғ сотиш планини бажариш — қонун! Бунда миқдор билан бир қаторда сорт ва сифат масаласига алоҳида эътибор берилмоғи керак. Тозаланиб сараланган, мағизи тўла, қишлоқ хўжалик зараркунандалари заҳаламаган, агрономия қоидаси асосида дориланиб экилган навли уруғ юқори ҳосил беради. Лекин областнинг кўп жойларида бунга амал қилинмаяпти. Область бўйича ўтган йилнинг кузида 152 минг 500 гектар майдонга буғдой экилган бўлса, шундан 47,6 процентигина биринчи ва иккинчи класс уруғдир. Пастдарғом районида навли уруғ етишмаганлиги туфайли 81 тонна, Ғаллаорол районида 38 тонна кондицияга мос келмайдиган уруғ экиб юборилди. Баҳмал, Самарқанд районларининг ғаллакор хўжаликларида ҳам ана шундай ачинарли аҳволга йўл қўйилди-ки, бу, ғаллакорлардан баҳорда дон экинлари парваришини кучайтиришни тақозо этади. Акс ҳолда, кутилганча хирмон кўтарилмай, ер чизиб қолиш мумкин.

Маккажўхоридан юқори ҳосил етиштириш йўли билан озуқа базасини мустаҳкамлаш йирик чорвадор ҳисобланган область шароитида айниқса катта аҳамиятга эга. Эътироф этиш керакки, бу борада анча ишлар қилинди. Маккажўхори майдонлари кенгайтирилди, ҳосилдорлик оширилди. Силос бостириш кўпайтирилди. Айни кезда маккажўхори донидан навли уруғ топширишда ҳам анчагина муваффақиятларга эришилди. 1966 йилда давлатга 449 тонна навли маккажўхори дони сотилган бўлса, 1970 йилга келиб бу рақам 656 тоннани ташкил этди.

Аммо тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки босқичи — 1971 йилда маккажўхори донидан навли уруғлик тайёрлаш яна камайтириб юборилди. Гарчи кўзда тутилган 420 тонна ўрнига, 427 тонна навли уруғ сотилган бўлса-да, бу 1970 йилдагига нисбатан салкам 230 тонна кам демакдир. Юқори партия ва совет ташкилотлари навли уруғлик тайёрлашни камайтириб юбораётган хўжалик раҳбарларига нисбатан қаттиқ чора кўрилишини неча бор такрорладилар. Афсуски, область партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари бу борада муросасозлик қилмоқдалар.

Областда пахта-беда алмашлаб экиш кенг жорий қилиняпти. Бу, пахта ҳосилдорлигини кўтариш билан чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлашга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Навли беда уруғи тайёрлашда ҳам катта роль ўйнаши керак. Лекин амалда бошқача манзара юз беряпти. Беда майдонлари кенгайтирилаётган бир кезда давлатга сараланган беда уруғи сотиш камайтирилиб юборилияпти. 1969 йилда кўзда тутилган 180 тонна ўрнига атиги 12 тонна беда уруғи сотилиши бунинг исботидир. 1970 йилда бундан ҳам кўнгилсиз аҳвол рўй берди. Область хўжаликлари давлатга навли беда уруғини мутлақо сотмадилар. Шундан кейин область партия ва совет ташкилотлари йўл қўйилган камчиликни тугатиш чораларини кўрган бўлдилар, районларга топшириқлар берилди. Натижа 58 тонна навли беда уруғи сотиш билан якунланиши керак эди. Афсуски, бу қарор ҳам қоғозда қолиб кетди, белгиланган топшириқ бажарилмади.

Навли уруғлик етказиб бериш планларини бажариш давлат аҳамиятига эга бўлган ишдир. Шундай экан, Самарқанд область партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари бу борада йўл қўйилган жиддий камчиликларни тезкорлик билан тузатишга қаратилган амалий тадбирлар белгилашлари, уни ҳаётга татбиқ этишда бошчилик қилишлари керак.

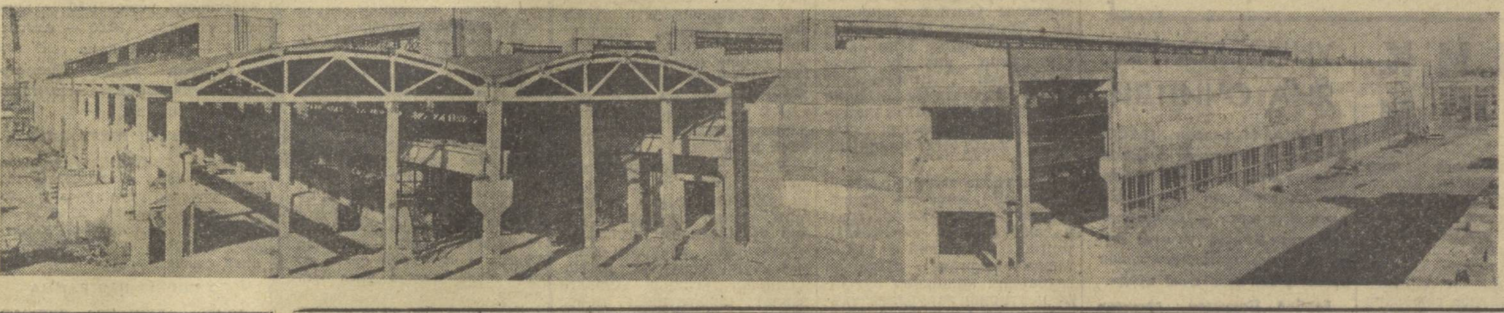

Қарши шаҳри чеккасида темир-бетон буюмлари ишлаб чиқарадиган завод қурилиши поёнига етказилмоқда. Янги корхона шу йилнинг ўзида дастлабки маҳсулотини ишлаб чиқаради ва Қарши даштида ташкил этилаётган янги совхозларга 240 минг куб метр темир-бетон буюмлари етказиб беради. Кейинчалик заводда ишлаб чиқарилаётган темир-бетон буюмлари ҳажми тағин ҳам ортади. Суратда: Қаршида қурилаётган темир-бетон буюмлари заводининг кўриниши.

В. Сироткин фотоси.

АХБОРОТ

БИЗГА ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

КУЛГИ КЕЧАСИ

С. Айний номли Бухоро область музикали драма ва комедия театрида телевизион «Миниатюра» театрининг артистлари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Э. Каримов, С. Зиёвутдинов, А. Аҳмедов иштирокида кулги кечаси ўтказилди. Зўр маҳорат билан ижро этилган ҳар бир миниатюра ва лавҳалар томошабинлар томонидан мамнуният билан кутиб олинди.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДИРЕКТОРНИНГ ҲИКОЯСИ

Фарғона область, Киров районида янги пахта тозалаш заводи қад кўтарди. Биринчи навбати ишга туширилиб, маҳсулот бера бошлаган. Завод директори А. Расулов корхонанинг келажаги ҳақида ҳикоя қилади.

— Завод коллективи 4 минг тонна пахтани қайта ишлаб, пландан ошириб тола берди. Хом ашёни агрегатларга, омборларга етказиб бериш механизациялаштирилди. Тайёр маҳсулотларни жўнатиш учун завод ичкарисига темир йўл ўтказилаётир. Қўл меҳнатини қисқартириш туфайли корхона уч сменада ишлайдиган бўлади. 1972 йилнинг дастлабки икки кварталида 3 минг тонна, йил охиригача 7 минг тонна тола ишлаб чиқарилади.

Қ. МАМАТОВ.

МЕТЕОРОЛОГИЯ СТАНЦИЯСИ

Қизилқум массивининг ҳавоси ўзгача. Айниқса Қорақалпоғистоннинг шимолидаги кўтонларда қишлаётган 80 мингдан ортиқ қўйларга парвона чорвадорлар об-ҳавонинг қандай бўлишини билмай ноқулай шароитда қолар эдилар. Уларга қулайлик туғдирилди. Бу ерда метеорология станцияси ташкил қилинди. Чўпон-чўлиқлар энди бу станциядан об-ҳаво ҳақида ҳар куни тўла маълумот олмоқдалар.

Ж. КУРАЗАЛИЕВ.

НУРЧИЛАР ОТРЯДИ

Уйчи райони нурчилар мактаби бўлиб қолди. Ҳозир бу ерда ташкил қилинган ҳунар-техника билим юрти 300 қиз-йигит энергетика қурилиши мутахассислиги бўйича таълим олаётир.

А. Хожиматов, Б. Турсунов, Т. Азимов, Н. Раҳматов каби энергетик устозлар қўлида тарбия олган нурчилардан 400 киши 1974 йилда Наманган саноат корхоналари ва хонадонларни ёритиш учун йўлланма оладилар.

Қ. ТУРАЕВ.

«Совет Ўзбекистони» конкурсига

МУҚАДДАС ТУПРОҚ

ҲИКОЯ

Ажнабий сайёҳлар Бухоронинг диққатга сазовор жойларини томоша қилишарди. Ҳар бир минора, ҳар бир кўҳна мадраса олдида соатлаб баҳслашар, фотоаппаратларини тинмай чиқиллатишарди.

Улар орасида қорача, кўзлари сал ичига чўккан, устидаги костюми анчагина уринган йигитнинг боқишлари бошқачароқ эди. Кўзларига аллақандай ғам, ички бир дард яширинган.

Кўҳна Лабиҳовуз атрофидаги танаси бужур толлар тагидаги сўриларга одам сиғмайди, самоварчи бола иссиқда терлаб чой ташиб юрипти. Айниқса тошкўмир алангасини писанд қилмай, тутунга бурканган кабобчининг қўли тинмайди.

Сайёҳлар ҳам иссиқда беҳол бўлишган. Бундан икки йил олдин чет тиллар институтини тугатган бухоролик йигит уларга таржимонлик қиларди.

Кичкинагина автобус ҳовуз ёнида тўхташи билан чойхўрлар беихтиёр ўша тарафга қарашди. Чунки бу автобусда фақат ажнабий меҳмонларни олиб юришар ва албатта мана шу Лабиҳовуз бўйида битта чой қуйиб беришарди.

Сайёҳлар ичидаги қорача йигит ўтирмади. Ҳовуз лабига чўнқайиб билакларини шимарди. Ҳовучлаб сув олиб бетларини ювди. Гўё шифобахш сувга ювингандек ҳузур қилиб ўрнидан турди. Унинг ғамгин кўзларида энди аллақандай ҳаловат бор эди. Ҳамроҳлари қаторига келиб ўтираркан: «Ҳазор бор шукр» деб қўйди. Узатилган кўк чой тўла пиёлани қўлининг кафти орасига олиб тикилиб қолди. Пиёлада қалқиб турган тиниқ кўк чойда аллақачон шохлари қуриб қолган азамат чинор учидаги лайлак уяси акс этар, у ҳам чой билан қалқиб турарди. Йигит чойни дастурхонга қўйиб кўкка қаради. Катта юк машинасининг ғилдирагидек уя чинор учида ҳурпайиб турганини кўрди. Йигит бу уяни болалигидан билади. Журнал ва газеталардан қирқиб олинган юзлаб фото суратларда бу уя акс эттирилган. Бу суратлар унинг оила альбомида энг муқаддас, Макка тошидек азиз саналар эди. Меҳмонлар ҳали кўп ёдгорликларни кўришлари керак эди. Таржимон аста деди:

— Жаноб Сулаймон, марҳамат қилиб, чойингизни ичсангиз, аркка борадиган вақтимиз бўлиб қолди.

Йигит худди тушидан уйғониб кетгандек ҳушёр тортди. Шошиб чойни хўплади.

Лабиҳовуз билан арк оралиғи унча узоқ бўлмаганидан автобус шофёрига ялангликда кутишини тайинлаб, пиёда йўлга тушишди. Йўл-йўлакай сайёҳлар иморат борми, ҳассага таянган кампирлар борми, бошида сават тўла анжир, узум кўтарган жиккак чоллар борми, тинмай суратга олиб боришарди. Аммо Сулаймон деб аталган йигит ундай қилмас, таржимоннинг тирсагидан омонатгина ушлаб, миноралар, кўҳна деворлар номини сўрарди. Таржимон ҳам унга эринмай тарихий обидалар, кўчалар номини тушунтирарди. Чунки кеча меҳмонхонада бошқа сайёҳлар ноғушта қилаётганларида у билан гаплашиб қолган эди. Ўшанда бу йигит ўзининг кимлиги, Бухорога қай мақсадда келганини очиқ айтиб берган эди.

— Мен Бухорога сайёҳ бўлиб эмас, бу кўҳна заминнинг тупроғини кўзларимга суртгани келганман. Бу тупроқда боболаримнинг хоки қоришган...

Сулаймон бир ватангадонинг арзандаси эди. Дунёга келиб, тили чиқиши билан, эсини таниши билан эшитган биринчи гапи Бухоро бўлган эди. Салкам қирқ йил у Бухоро тўғрисида эртакка ўхшаган ҳикоялар эшитиб келади.

Сулаймоннинг отаси Амир Олимхон саройида эътимодли навкарлардан бўлган. Амир бу содиқ навкардан ажрамас эди. Чўли Маликдаги кийик овларида амир фақат у билан бўлар, «Ситораи моҳи хосса»даги ойнаванд ёток яқинида кечалари юриш ҳуқуқи фақат шу навкарга берилган эди. Бу камгап, аммо вужудидан куч ёғилиб турган навкар йигит амирнинг кундузги уйқу соатларида ҳам ёток олдида қиличини тиззасига қўйиб остонада ўтирар, ҳатто боғ ичини тўлдириб юрган товусларни ҳам бу остонага яқин йўлатмасди. Амир бу содиқ навкарига Шофирқондан каттагина ер берган, навкар валинеъмати ёнидан жилолмагани учун амир буйруғи билан шофирконлик беклар экин экиб, ҳосилини навкарнинг Ўрда яқинидаги ҳовлисига келтириб тўкардилар.

Инқилобнинг курашли кунлари амир бу содиқ навкарини бирга олиб Бухородан қочади. То сўнгги манзилигача у валинеъматига содиқ хизмат қилади. Сувсиз чўлларда, қум бўронларида, тоғ ўнгирларида уни балолардан асрайди.

Тож-тахт, салтанатидан ажраган амир учун бундан буён навкар сақлашнинг ҳожати қолмаганди. Навкарига жавоб беради. Соқчиликдан бошқа нарсани билмаган йигит учун орқага қайтиш йўли беркилган, олдинда нималар борлиги номаълум эди.

Аввалига Қобил кўчаларида ҳаммоллик қилади. Кўп бегона юртларда дарбадар кезади. Охири Мозандаронда кичкинагина сартарошлик дўкони очиб, муқим туриб қолади. Уйланади. Бир фарзанд кўради. Умр ўтиб борар, кексалик тандан дармонни сўриб борарди. Ота бутун меҳрини шу ёлғиз боласига берарди. Ҳар қанча азият чекса ҳам шу болани оёққа турғизишга сўнгги кучигача сарф қилишга қасд қилади. Бола ёшига етиб, ота маслаҳати билан Теҳронга таҳсил олишга жўнайди. Ота топган-тутганини боласига жўнатиб туради. Ўғли таҳсилини тугатиб келганда ота тўшакка йиқилган, ёлғизидан илинж узолмай ётарди. Бола ота бошига тиз чўкади.

— Болам, энди менинг бу дунёдан кўз юмар пайтим келди. Мен умримни отам бош қўйган жойдан олисда сарсон-саргардонликда кечирдим. Болам, ўз тақдиримни сенга раво кўрмайман. Отангга ўхшаб гумроҳ бўлма. Яхшилар этагини тут. Сендан мингдан-минг розиман. Битта охирги истагим бор, бир марта бўлса ҳам отанг туғилган, умр бўйи ҳумор бўлиб яшаган юртни кўр. Тупроғини мен учун кўзларингга сурт...

Ота шундан кейин ёстиқ тимирскилаб бир тугунча олди. Унда боласи учун саккиз йил емай-ичмай тўплаган бир миқдор пул бор эди. Боласининг олдига қўйди.

— Болагинам, биз томонларга сайёҳлар йўли очилган эмиш. Бор, аждодларинг юрган йўлларни бос, отангнинг болалиги қолган Варзангзе кўчаларига тўйиб-тўйиб боқ. Шофиркон ариғидан тўйгунингча сув ич. Сенга сўнгги сўзим ҳам, васиятим ҳам шу бўлсин.

Шу кундан бошлаб Сулаймон сайёҳлар маҳкамасига қатнашдан чарчамади. Охири августнинг сўнгги кунлари маҳкамадан сафарга отланинг, деган хат олди...

Сайёҳлар шаҳар ўртасида тоғдек юксалган арк олдига келишганда офтоб Мадрасаи Калон орқасига ўтган, кўчаларнинг ўртасига соя тушган эди. То қуёшнинг сўнгги нурлари баланд миноралар учига қўнгунча сайёҳлар Исмоил Сомоний мақбарасини, Чашмаи Айюбни томоша қилдилар. Сулаймон улар орасида жимгина борар, ҳар бир кўрганини дилида сақлаб қолишга уринарди.

Эртаси чой маҳалда у таржимондан бир илтимос қилди.

— Варзангзега боришнинг иложи топилармикан?

Бугун сайёҳларга зардўзлик фабрикасини, қоракўл заводини кўрсатишмоқчи эди. Таржимон елка қисди.

— Бу ўзларингизга боғлиқ. Агар ҳамроҳларингиз бу корхоналар ўрнига Варзангзени кўришга рози бўлсалар, бемалол.

Сайёҳлар бу таклифга кўнишмади. Кўплари Шарқнинг катта қоракўл бозорларида кезган, дунёни ҳайратга солган Бухоро қоракўлларини кўриш иштиёқида келган аслзодалар эди. Яна бир тўдаси Теҳрон бозорларида қадимий Бухоро кимхобларига кўзи ўйнаган савдо кишилари эди. Уларни миноралар, мадрасалар эмас, қоракўл билан кимхоблар қизиқтирарди.

Ҳамроҳларини кўндиролмаган Сулаймоннинг боши эгилиб қолди. Кўзига дунё қоронғи бўлиб кетди. Таржимон унинг олис юртдан дилига тугиб келган ниятига етолмаганидан афсусланди. Бу воқеани сайёҳлар бюросининг бошлиғига айтганда у ҳам чеккасини қашлаб қолди. Охири қўл силтаб:

— Майли, олиб боринг. Сайёҳларни бошқа таржимон олиб юради, — деди.

Шу куниёқ Сулаймонни «Москвич»да Шофирконга олиб кетишди.

Машина шамолдек елиб борар, қуюқ қайрағочлар, азамат толлар пинжидаги шинам чойхоналар, кўп қават мактаблар олдидаги ўқувчи болаларнинг юзлаб велосипедлари қалашган кафтдек теннис спорт майдончалари, кабоб тутуни бурқсиган ошхоналар олдидан ўтарди. Йўл-йўлакай кўзни қамаштирадиган оппоқ уйларнинг шифер, тунука томларидаги радио, телевизор антенналари лип-лип машина ойнасидан ўтиб кетарди. Терим олдидан бу қишлоқларда тўй мавсуми бошланган. Мотоцикль минган чоллар, тугун кўтарган тўда-тўда хотинлар, яшил, ҳаворанг дарвозалар олдида «Москвич», «Запорожец», «Волга»ларини от қашлагандек юваётган йигитлар кўриниб қоларди.

Сулаймон туғилиб ўсган юртларда бу кўтаринкилик йўқ эди. У гўё узоқ туш кўраётгандек кўзи олдидаги манзараларни идрок қилолмасди.

Таржимон шофёрга русчалаб нимадир деди. Машина қаттиқ тормоз бериб, чоғроқ кўприк олдида тўхтади. Бу Шофиркон ариғи эди.

— Жаноб, мана сиз орзу қилган ариқ.

Машинадан тушишди. Сулаймон бу ариқни дарё тасаввур қилган эди. Андак эсанкираб қолганини таржимон сезди-ю, мийиғида кулиб қўяқолди.

Сулаймон кўприкнинг у бошидан бу бошига бир икки бориб келди, машинага қайтиб ўриндиқдаги термосни олди.

— Рухсатингиз билан...

Унинг нима демоқчилигини билган таржимон, «Бемалол, бемалол», деб уни хижолатликдан қутқарди. Сулаймон термос қопқоғини очиб, ичидаги чойни четга тўкиб, бўталаниб оқаётган ариққа ботирди. Кейин уни яхшилаб ёпиб, тиззасига қўйганча ариқдан ҳовучлаб ича бошлади. Яна ўрнидан турди. Яна тиззалади. Яна ичди.

Машина Варзангзе тарафга йўл олганда ойнадан кирган шамол унинг иякларига томган лойқа сувни қуритди. Ўрнида билинар-билинмас излар қолган эди.

Улар кун ботмай Бухорога қайтиб келишди. Кечки самолёт сайёҳларни учириб кетиши керак эди. Аэропорт остонасида Сулаймон таржимон йигитнинг қўлини қаттиқ қисди.

Сулаймон самолёт ўриндиғига ўтириши билан ойнадан аэропорт саҳнига қаради. Одам кўп. Биров бировни кузатади, биров бировни кутади.

Самолёт ҳавога кўтарилганда Сулаймоннинг Шофиркон суви тўла термоси, кўкрак чўнтагида бир даструмолга тугилган Варзангзе тупроғи бор эди.

Шаҳар энди оқшом оғушига шўнғиди. Самолёт бу азамат, ҳам кўҳна-ю ҳам навқирон шаҳарга таъзим қилгандек ҳавода доира ясади.

Кўҳна миноралар, мадрасалар гигант иморатлар пойида қолиб кетди. Гўё тун бир лаҳзалик ширин ўтмиши устига чодирини ёпгандек бўлди.

Шаҳар бошида юз минглаб чироқлар ёнди. Кенг асфальт кўчаларда тинимсиз автомашина чироқлари худди нурли дарёга ўхшарди.

... Сулаймон юртига етиб келганда отаси оламдан ўтган, ёлғизининг йўлига кўз тикиб, она юртнинг бир ҳовуч тупроғига зор бўлиб кўз юмган эди. Сулаймон бундан хабар топиб, бўшашиб кетди, юраги ачишди.

У ғарибгина қабр тепасига тиз чўкди. Рўмолчасида келтирган тупроқни олиб сочди. Термосдан бир ҳўпламгина сув қуйиб, уни ҳам қабрга сепди...

Аҳаджон ҲАСАНОВ.
Бухоро.

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ Н. И. КРИЛОВНИ ДАФН ЭТИШ МАРОСИМИ

12 февралда Москва атоқли ҳарбий арбоб, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушининг актив иштирокчиси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Николай Иванович Крилов билан сўнгги марта видолашди.

... М. В. Фрунзе номли Совет Армияси Марказий уйининг Қизил Байроқ орденли зали мотам либосида. Марҳумнинг ҳоки солинган қутича залнинг ўртасида гуллар билан қопланган баланд супачага қўйилган.

Эрталаб соат 11. Дафн этиш маросимини ташкил қилувчи ҳукумат комиссиясининг аъзолари фахрий қоровулда туришади.

... Дафн этиш маросимини ташкил қилувчи комиссия аъзолари мотам марсияси садолари остида Н. И. Крилов ҳоки солинган қутичани Совет Армияси Марказий уйидан олиб чиқиб, катафалкка қўядилар. Мотам маросими қатнашчилари Қизил майдонга қараб йўл оладилар.

Союзлар уйи олдида қутича катафалкдан замбарак лафетига қўйилади. Замбарак лафети фахрий ҳарбий эскорт билан бирга Қизил майдонга олиб борилади.

... Қизил майдон. Москва меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари бу ерга тўпланишган. Мотам ленталари тикиб қўйилган жанговар байроқларини қуйи туширган қўшинлар сафга тизилганлар.

Мотам маросими қатнашчилари В. И. Ленин мавзолейи олдида тўхтайди. Н. И. Крилов ҳоки солинган қутича замбарак лафетидан олиниб супачага қўйилади.

В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари В. Э. Димшиц, Н. А. Тихонов мавзолей минбарига чиқадилар. Бу ерда СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко, дафн этиш маросимини ташкил қилувчи ҳукумат комиссиясининг аъзолари ҳам бор эди.

Мотам митинги бошланади. Дафн этиш маросимини ташкил қилувчи комиссиянинг раиси, СССР мудофаа министрининг ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали К. С. Москаленко КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг топшируви билан мотам митингини очиқ деб эълон қилади.

Совет халқи, армия ва флот жангчилари, дейди у, бугун КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Советининг депутати, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Николай Иванович Крилов билан зўр қайғу алам ичида сўнгги марта видолашмоқдалар.

Биз Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, социалистик юртимизнинг оташин ватанпарвари, талантли совет саркардаси билан видолашмоқдамиз.

Николай Иванович Криловнинг бутун онгли ҳаёти Совет Армияси билан, партия ва халқнинг давлатимиз мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун олиб борган кураши билан, социализмнинг улуғ ғалабаларини қуролли ҳимоя қилиши билан чамбарчас боғлиқдир.

У кўнгилли равишда Совет Армияси сафига кириб, қизил аскардан маршалгача бўлган катта ва шонли йўлни босиб ўтди, ўзининг бутун кучини, ғайратини ва ҳарбий бошлиққа хос талантини ўз халқига, Ленин партиясига фидокорона хизмат қилишга бағишлади. Николай Иванович 1927 йилдан бери Ленин партиясининг аъзоси эди.

Николай Иванович Криловнинг саркардага хос истеъдоди Улуғ Ватан уруши даврида яққол намоён бўлди. Маршал Крилов урушдан кейинги йилларда бир қанча ҳарбий округларнинг қўшинларига қўмондонлик қилди, кейинги тўққиз йил мобайнида эса стратегик вазифаларни бажарувчи ракета қўшинларига қўмондонлик қилди ва ўзининг атоқли ҳарбий арбоб эканлигини намойиш қилди. У ракета қўшинларимизни ривожлантириш ва такомиллаштириш, шахсий составни ўқитиш ва тарбиялаш учун кўп меҳнат ва ғайрат сарфлади.

Николай Иванович Крилов масъулиятли ҳарбий ишни партиявий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётда актив қатнашиш билан бирга қўшиб олиб борди ва бир неча бор КПСС Марказий Комитетининг составига, СССР Олий Советининг депутати қилиб сайланди.

Партиянинг содиқ фарзанди, мард жангчи ва саркарда, социалистик юртимизнинг оташин ватанпарвари Николай Иванович Криловнинг порлоқ хотираси қалбимизда абадий сақланиб қолади.

Шундан кейин КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Л. А. Борисов, стратегик вазифаларни бажарувчи ракета қўшинлари бош қўмондонининг биринчи ўринбосари генерал-полковник М. Г. Григорьев, Волгограддаги нефть машинасозлиги заводининг токари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Бирюков, Совет Иттифоқи Маршали В. И. Чуйков сўзга чиқадилар.

Мотам митинги тамом бўлди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари Совет Иттифоқи Маршали Н. И. Крилов ҳоки солинган қутичани кўтаришиб, Кремль девори томон борадилар. Тўплардан бир йўла ўқ узиб салют берилади. Қутича туйнукка қўйилади ва мармар тахта билан ёпилади. Бу тахтага шу сўзлар ёзилган:

Николай Иванович
КРИЛОВ
29 IV 1903 — 9 II 1972

Мотам марсияси чалинади. Шундан кейин Совет Иттифоқи гимни садолари янграйди. Совет Армияси жангчилари Совет Иттифоқи Маршали Николай Иванович Криловга сўнгги ҳарбий ҳурматларини бажо келтириб, мавзолей олдидан саф тортиб ўтадилар.

(ТАСС).

ЯНГИ ОРОМГОҲЛАР

«ЎЗБЕКИСТОН» ШИФОХОНАЛАРИ

ЯЛТА. Қора денгиз бўйидаги бу кўркам шаҳарнинг номи кўпчиликка таниш. Бу томонларга йўли тушганлар қарийб 21 гектар майдонни эгаллаб турган «Ўзбекистон» санаторийсини яхши билишади. Кўпчиликка ёқиб қолган хушҳаво Ялтада яна 300 ўринли янги дам олиш корпуси барпо этилади.

СОЧИ. Бу ерда бунёд этиладиган «Ўзбекистон» санаторийси мавжли денгиздан ёқимли шабада эсиб турган соҳилда қурилялти. Келажакда асаб ва юрак-қон томир касалликлари билан оғриган кишилар ўзига шифо топувчи бу манзилда қурилиш ишлари 1974 йилда ниҳоясига етказилади. Санаторий фойдаланишга топширилгач, меҳнаткашларнинг дам олиши ва шифо топишлари учун барча имкониятлар яратилади. Санаторий бир йўла 400 кишини ўз бағрига оладиган бўлади.

ЕСЕНТУКИ. Есентукида ошқозон касалликларини даволовчи шифобахш минерал сув чашмаси бор. Бу шаҳарда ҳам «Ўзбекистон» номи кўзга ташланадиган бўлади. 200 ўринли янги санаторийнинг лойиҳасини москвалик лойиҳачилар тайёрлаб беришди. Бу ерда яқиндан бошлаб қурилиш ишларига киришилади.

МОСКВА. Ўт-ўланлар ҳиди анқиб турган сердарахт рус ўрмонида сайр этишнинг ўз гашти бор. Бундай ерларда юрак-қон томир касаллиги билан оғриган беморлар учун 200 кишига мўлжалланган санаторий қуриш кўзда тутиляпти. Бир неча гектарни эгаллайдиган «Ўзбекистон» санаторийси Москва областининг Роза райони ўрмонзорларида барпо этилади.

КЎРГАЗМАДА ХАЛҚ САНЪАТИ

Халқимизнинг қўли гул усталари жуда қадимдан ўзларининг мафтункор санъатлари билан халқ ҳаётини гўзаллаштиришга, турмушни безашга ҳаракат қилиб келишган. Дилларга завқ бағишлаб, кўзларни қувонтирувчи бу санъатни замонамиз ёшлари маҳорат билан давом эттирмоқдалар. Тошкентдаги билимлар уйида ташкил этилган Ўзбекистон ёш рассомларининг тасвирий санъат асарлари кўргазмаси бунинг яққол далилидир. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ва Ўзбекистон ССР Рассомлар союзи уюштирган бу қизиқарли кўргазмада ажойиб санъат асарлари билан бир қаторда дид билан безатилган чинни идишларга ҳам кенг ўрин берилган. Суратларда: кўргазма залларида—1. Рассом Б. Бобоев, «Хива усталари». 2. Рассом Н. Султонов. «Кашта». 3. Рассом Н. Аучиева. «Байрам» чойнак, пиёла сервизи.

И. Глауберзон фотолари.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

НЬЮ-ЙОРК. Калифорния маъмурлари Сан Хоседа қамоқда ётган Америка коммунисти Анжела Дэвисни қўллаб-қувватлаш юзасидан намойишлар ўтказилишини тақиқлашга уринган эди. Анжела Дэвисни озод қилиш учун курашувчи миллий бирлашган комитет маъмурларнинг бундай уринишларига қарши қатъий норозилик билдирди. Полиция маъмурлари Сан Хоседа бундай намойишларни тарқатиб юбориш вақтида 24 кишини қамоққа олдилар.

БРАЗЗАВИЛЬ. Ангола ватанпарварлари португалиялик мустамлакачиларга қарши қатъий жанг қилмоқдалар. Анголани озод қилиш йўлидаги халқ ҳаракатига раҳбарликнинг бу ерда тарқатилган баёнотида бундай дейилади: Озодлик курашининг кучайиб кетганлигидан қути учган мустамлакачилар неча минглаб солдатларни, хавфсизлик хизмати агентлари ва полиция ходимларини Анголанинг жанубий қисмига юбордилар. Лекин бу чора португалияликларнинг мушкулини осон қилмади. Анголани озод қилиш йўлидаги халқ ҳаракати раҳбарлиги Ангола халқининг озодлик йўлидаги қуролли курашини янада кучайтиришга даъват этди.

САНТЬЯГО. Чили металлурглари 1971 йилда 730 минг тоннадан ортиқ пўлат қуйдилар. Мамлакат металлургия саноатининг тарихида илгари ҳеч қачон бу қадар кўп пўлат қуйилмаган эди. Қўлга киритилган муваффақиятлар ишчиларнинг фидокорона меҳнати натижасидир. Ишчилар чет эл мутахассисларининг қаршилик кўрсатишига қарамай, металл қуйишни кўпайтиришга муваффақ бўлдилар. Чили цемент саноатининг ишчилари ҳам анча катта муваффақиятларга эришдилар. Улар 1971 йилда 1,3 миллион тоннага яқин цемент тайёрладилар.

◆ ТОКИО. Япония ҳукумати Бангладеш Халқ Республикасини таниди. Шу ҳақдаги қарор министрлар кабинетининг мажлисида қабул қилинди.

◆ БРАЗЗАВИЛЬ. Анголанинг Намибия чегараси яқинидаги жанубий районларида Ангола ватанпарварлари билан Португалия мустамлакачилари ўртасида шиддатли жанглар бошланиб кетди. Авж олиб кетган воқеалардан қути ўчган Анголанинг мустамлакачи маъмурлари шошилинч равишда мамлакатнинг жанубий районларига самолётларда армия ва полициянинг йирик бўлинмалари ни ташиб келтирдилар.

(ТАСС).

БИРДАМЛИК НАМОЙИШИ

ВЕРСАЛЬ, 11 февраль. (ТАСС). Версалдаги Конгресслар саройида бугун тантанали вазиятда Ҳинди-Хитой халқларининг тинчлиги ва мустақиллиги учун курашга бағишланган жаҳон ассамблеяси очилди.

Юзлаб делегатлар ва меҳмонлар, Вьетнам, Лаос ва Камбоджанинг мард халқлари вакилларини ўринларидан туриб самимий табрикладилар.

Тинчлик учун курашувчи Франция ҳаракатининг Бош секретари Андре Суккьер ассамблея қатнашчиларига кириш нутқи билан мурожаат қилди.

Бу ердаги халқаро анжуманда бугун жаҳоннинг барча қитъаларидаги 80 мамлакатдан келган вакиллар ҳозир бўлишган.

ВДРдан, Жанубий Вьетнам қаҳрамон халқидан, Япония, Англия, ГФР ва Италиядан Версалга кўп кишилик делегациялар келишди. Салкам юз кишидан иборат Америка делегацияси составида АҚШнинг урушга қарши ташкилотлари вакиллари бор.

Ассамблея ишида ВЦСПС секретари П. Т. Пименов бошчилигидаги совет жамоат ташкилотларининг делегацияси иштирок этмоқда.

Миллий делегациялардан ташқари Версалга 30 дан кўпроқ халқаро ташкилотларнинг вакиллари ҳам келишди. Бу ташкилотлар орасида Жаҳон касаба союзлари федерацияси, Халқаро демократик хотин-қизлар федерацияси, Жаҳон демократик ёшлар федерацияси бор.

Американинг Вьетнам, Камбоджа ва Лаосдаги агрессиясига қарши курашувчиларнинг бугун очилган учрашуви — тинч яшаш ҳуқуқига, ўз тақдирларини ўзлари ҳал қилиш ҳуқуқига эришишга ҳаракат қилаётган ана шу мамлакатлар халқлари билан бирдамликнинг энг катта халқаро намойишидир.

Версаль анжуманининг кун тартибида Ҳинди-Хитойдаги урушнинг янги жиҳатлари тўғрисидаги, АҚШнинг пропаганда найрангларини фош этиш ҳақидаги, Ҳинди-Хитойдаги урушнинг иқтисодий оқибатлари тўғрисидаги, Вьетнам, Лаос ва Камбоджа халқлари билан бирдамлик ҳаракатини кенгайтириш воситалари ҳақидаги масалалар бор.

УНИВЕРСИТЕТ ЯНА ОЧИЛДИ

ДАККА, 11 февраль. (ТАСС). Бангладеш халқининг маданий ҳаётида муҳим воқеа рўй берди: мамлакатдаги энг йирик олий ўқув юрти — Дакка университети ўзининг уч минг студенти учун дарсхоналарининг эшикларини кенг очиб қўйди.

Ғарбий Покистон армияси мамлакатнинг граждан аҳолисига қарши оммавий жазо чораларини кўрганлиги натижасида университетда 11 ой мобайнида машғулот бўлмаган эди. Эндиликда университетда машғулотлар яна бошланди. Бангладеш халқининг мустақиллиги учун курашида актив қатнашган «Мукти бахини» партизанлари ва озодлик армияси бошқа бўлинмаларининг жангчилари яна ўқишга киришдилар.

Жанубий Вьетнам. Халқ қуролли кучларининг бўлинмалари душманнинг мустаҳкамланган пунктларига, омборхоналарига ва коммуникацияларига кучли зарба бермоқдалар.

ВИА—ТАСС фотоси.

ЯКУНЛАР ВА ВАЗИФАЛАР

САНТЬЯГО. Халқ бирлиги блоки миллий сиёсий комитети раҳбарларининг республика президенти иштирокида Сантьяго яқинидаги Аррайане деган жойда кенгаши бўлиб ўтди. Сўл кучларнинг ана шу блоки раҳбарлари кенгашининг «Халқ ҳукумати билан Чили халқининг янги вазифалари» сарлавҳали якунловчи ҳужжати матбуотга топширилди.

Ҳужжатда халқ бирлигини ташкилий жиҳатдан кучайтириш, ҳамма босқичларда, миллий сиёсий комитетдан тортиб маҳаллий ва қуйи ташкилотларгача самарали раҳбарлик қилишини вужудга келтириш зарурлиги таъкидланади. Жуда қисқа муддат ичида жойларда халқ бирлиги ассамблеясини ўтказиш белгиланди. Бу тадбирлар ҳужжатда ишчилар синфи, деҳқонлар, аҳолининг ўрта табақалари билан алоқани мустаҳкамлаш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади деб таърифланди. Давлат хизматчилари орасида бюрократизмга, сектантликка ва суиистеъмолларга қарши кураш шу даврнинг энг асосий вазифаларидан бири эканлиги уқтириб ўтилди. Реакция таъсирига қарши, мамлакатдаги ҳозирги революцион жараённи халқ оммасига тўғри тушунтириш учун мафкуравий курашни кучайтириш зарурлиги таъкидланди.

Ҳужжатда халқ бирлиги программасини бажариш ишидаги асосий ютуқлар кўрсатиб ўтилди: мис, пўлат, цемент, электр энергия, нефть, кўмир, селитра ишлаб чиқариш кўпайтирилди, юз мингта квартира қуришга киришилди, халқ маорифи кенгайтирилди, иш билан таъминлаш анча кўпайтирилди. Миллий экономиканинг энг муҳим тармоқлари, деярли бутун банк системаси давлат қўлига ўтди. Ялпи миллий маҳсулот салкам 9 процент ортди. Товарларни истеъмол қилиш ҳам анча кўпайди.

Лекин мис компаниялари ўз қарзларини тўламаганлиги, миснинг нархи тушганлиги, ташқи кредитлар чеклаб қўйилганлиги, импортни кўпайтириш зарурати ҳукумат учун бирмунча қийинчиликлар туғдирди. Аввалги давлат аппаратидан мерос бўлиб қолган заифлик ва тақсимлаш устидан давлатнинг самарали контроллиги етарли эмаслиги сабабли бу қийинчиликлар янада кўпайди.

Революцион жараённи чуқурлаштириш ва меҳнаткашларни ҳамма босқичларда қарорлар тайёрлаш ва қабул қилишда оммавий равишда қатнаштириш, экономикада жамоат секторини вужудга келтиришни асосан тугаллаш, меҳнаткашларнинг турмуш шароитини яхшилаш, келажакдаги ривожланиш учун янада мустаҳкам негиз яратиш — ана шулар ҳужжатда 1972 йил учун энг асосий мақсадлар қилиб белгиланди.

Ҳужжатнинг охирида майда ва ўрта хусусий саноатнинг ва савдо-сотиқнинг эркин ривожига кафолат берилиши таъкидланган. Хотин-қизлар ва ёшлар билан ишлашни кучайтириш зарурлигига ҳам эътибор берилган.

(ТАСС).

ХАВФСИЗЛИК УЧУН

ПРАГА, 11 февраль. (ТАСС). Европа хавфсизлиги масалалари билан шуғулланувчи Чехословакия комитетининг бу ерда эълон қилинган баёнотида қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг Прага кенгашида Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик тўғрисида қабул қилинган декларация чехословак жамоатчилигини ғоят қизиқтирди. Жамоатчилик бу декларацияга ижобий баҳо бермоқда.

Чехословакия Социалистик республикасининг гражданлари, дейилади баёнотда, Европа қитъасидаги давлатлар ва халқлар ўртасида мустаҳкам тинч тотув яшаш муносабатларини ўрнатишни талаб қилмоқдалар. Бу ҳужжатда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашини шу йилнинг ўзидаёқ чақириш тўғрисидаги таклиф қўллаб-қувватланади.

Европа хавфсизлиги масалалари билан шуғулланувчи Чехословакия комитети президиумининг Прагада ўтказилган кенг мажлисида ана шу баёнот қабул қилинди. Мажлисда хавфсизлик масалалари юзасидан Европа мамлакатлари жамоатчилиги вакилларининг шу йил январь ойида Брюсселда ўтказилган маслаҳат учрашуви якунлари, шунингдек, Европа хавфсизлиги ва ҳамкорлиги учун курашувчи қитъадаги жамоат кучларининг шу йил 2—5 июнда Брюсселда ўтказиладиган ассамблеясига тайёргарлик плани муҳокама қилинди.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР

Митти чақалоқ

Бу 1971 йилнинг сентябрь ойида юз берди. Польша шифохоналаридан бирида туғилган мурғак қизчанинг оғирлиги 450 грамм эканлигини кўрган врачлар ҳайратдан пол бўлиб қолдилар.

Қизчанинг яшаб кетишига ҳеч ким ишонмасди. Врачларнинг айтишларича, ўшанда ишни нимадан бошлаш кераклигини ҳам билмай қолганлар. Қизчанинг юраги зўрға урарди. Врачлар қизчанинг ҳаётини сақлаб қолишга жиддий киришдилар. Уни кислороди кўпроқ бўлган махсус инкубаторга жойлаштириб қўйдилар. Сўнгра сунъий йўл билан овқат бериб, махсус укол қилдилар.

Қизчанинг бир неча кун ҳаёт кечиришининг ўзи таажжубли бўлиб, врачларнинг катта ютуғи ҳисобланади. Бундай мурғак шу вақтгача бир соатдан ортиқ ҳаёт кечирмаган эди. Қиз кундан-кунга озиб ҳаётининг еттинчи кунида 360 граммга тушиб қолди ва нафас олиши қийинлашди. Врачларнинг турли тажрибалар ўтказиши натижасида ўлим орқага чекинди.

Йигирма тўрт кундан сўнг қизчанинг оғирлиги 601 граммга етди. Врачлар уни рўйхатга олиш мумкинлиги ҳақида рухсат бердилар. Қизча Польша Халқ Республикасининг граждани қилиб рўйхатга олинди ва унга Карина деб исм қўйилди.

1972 йилнинг январида Каринанинг оғирлиги 2 килограммга етгач, у ўз инкубаторини тарк этди. Шундан сўнг унга сут ва глюкозадан ташқари биринчи марта сабзи суви берилди. Январь ойининг ўрталарида қизчанинг улғайиши нормал шароитда эканлигини ҳис этган врачлар қизчанинг ота-онасига уни уйга олиб кетиш мумкинлиги ҳақида рухсат бердилар. Ҳозир Карина ҳамда унинг ота-онаси Силезия яқинидаги Светохловице поселкасида шахтерлар томонидан берилган янги квартирада истиқомат қилмоқдалар.

Г. МАЛИНИЧЕВ,
«Труд» газетасидан.

Буғу шохи

Буғу гўё ўз бошида қанчалик қимматбаҳо нарсани кўтариб юрганини билгандай шохларини ҳаддан ташқари эҳтиёт қилади. Ҳатто ярадор бўлиб йиқилаётганида ҳам шохини ерга теккизмасликка уринади. Буғу шохи чиндан ҳам бебаҳо — ундан турли-туман дорилар тайёрланади.

Ўтмишда буғу шохининг бир сутогини Монголияда 36 тош чойга алмаштириб олинарди. Ҳолбуки, энг яхши ноёвс 3 бўлак чойга айирбош қилинар эди. Қадим замонларда буғу шохи безгак тутганда иситмани тушириш учун, инсон организмининг қувватини ошириш учун ишлатиларди.

Ҳозирги кунда Монголиянинг ўрмонзор районларида буғуларни кўплаб учратиш мумкин. Авваллари улар қимматбаҳо шохлари учун қириб ташланарди. Халқ ҳокимияти йилларида давлат бу ноёб жониворни ўз ҳимоясига олди. Бундан ўн йил муқаддам Богдаула тоғида буғучилик хўжалиги ташкил этилди. Улан-Батордаги фармацевтика фабрикасида буғу шохидан тайёрланган пантокрин дориси ҳозирги кунда организм умуман толиққанда, юрак томирлари бўшашганида, қон босими пасайганида, жигар ва қовуқни даволашда кенг қўлланилмоқда.

Д. ЗОРИГ,
(АПН).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Ўйлаб топ? 10.00 — Ўқувчиларнинг телевизион олимпиадаси, 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар, 11.15 — Мультфильмлар, 11.45 — «Здоровье», 12.15 — Мультфильм, 12.30 — Будильник», 13.00 — Қишки олимпиада ўйинлари, 15.30 — Тўрт танкчи ва ит (бадиий фильмнинг 11-серияси). 16.50 — ТОШКЕНТ. 16.55 — Капитан Тенкеш (бадиий фильмнинг 11-12 сериялари), 17.45 — Ахборот. 18.00 — Музикали кўрсатув. 18.45 — Ахборот. 19.00 — Киносаёҳатчилар клуби, 20.00 — Врач маслаҳати, 20.15 — МОСКВА. 22.45 — Телеминиатюралар (бадиий кўрсатув).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 16.30 — МОСКВА, 17.30 — Қувноқ болалар (бадиий фильм), 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.25 — Концерт ,20.00 Ўқувчилар учун кўрсатув. 20.15 — Концерт, 21.15 — Қўрқоқ (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

16.30 — ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ. 20.15 — МОСКВА КЎРСАТАДИ.

14 ФЕВРАЛЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 — МОСКВА, 17.55 — ТОШКЕНТ, 18.00 — Болалар учун концерт, 18.30 — Совет Армияси жангчилари учун, 18.50 — Музикали танаффус, 19.00 — Ахборот, 19.15 — Оламда нима гап? 19.40 — Ахборот. 20.00 — Телеочерк, 20.30 — Дипломат (телеспектакль), 22.00 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 18.15 — МОСКВА, 18.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув, 19.00 — Бадиий фильм, 20.00 — Ер чорлайди, (телефильм), 20.30 — МОСКВА, 22.00 — Секундамер (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/II да Севилия сартароши.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/II да Афсона яратган қиз (кундузи), Олтин девор (кундуз соат 5 да).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 13/II да Хотинимнинг эри (кундуз соат 12 да), Ярим тундаги ўғрилик (кеч соат 7 яримда), 14/II да Севишганлар хиёбони.

КИНО

Хотинимнинг номуси (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1, 4.30 ва кеч 7.40 минутда). Яшасин севги! — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 9 да).

Қўли гул наққош — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Антиқа ҳангомалар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли, «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Рам ва Шам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Балиқлар қалқиб чиққан кун — НАВОИЙ номли (кундуз соат 11, 2.40 ва кеч 6.10 минутда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2 ва 4 да), «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Сиртаки — «КУКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Қора ҳолли оққуш — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

«Ўзбекконцерт»

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

17, 18 февраль кеч соат 8 да ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА ЁШ ИЖРОЧИЛАР ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

«ЛИРИК КУЙЛАР КЕЧАСИ»

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Хабиба ОХУНОВА, Маҳмуджон ИСОМУДДИНОВ (Наманган), Жуманазар БЕКЖОНОВ, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Тамара ЮНУСОВА;

Солистлар: Шерали ЖЎРАЕВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Азиза ТУЛАГАНОВА, Одил КАМОЛХЎЖАЕВ ва бошқалар.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани — ҒУЛОМ ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

ҚИШКИ ОЛИМПИАДА

1000 метр ғолиблари

САППОРО, 11 февраль. (ТАСС). Қишки олимпиадада 1000 метр масофага конькида югуриш мусобақасида ГФР вакили 17 яшар Моника Пфлюг 1 минут 31,40 секунд натижа билан биринчи ўринни олди. Голландиялик Атье Кейлен-Деелстра маррага 1 минут 31,61 секундда ва АҚШ вакили Анне Хенинг 1 минут 31,62 секундда етиб келиб, кумуш ва бронза медалларини олдилар. Масофани 1 минут 31,85 секундда югуриб ўтган Людмила Титова тўртинчи ўринни, 1 минут 32,21 секундда югуриб ўтган Нина Статкевич бешинчи ўринни, 1 минут 33,41 секундда югуриб ўтган Людмила Саврулина ўнинчи ўринни олдилар.

SAPPORO'72

Фортуна—биринчи ўринда

САППОРО, 11 февраль. (ТАСС). Катта трамплиндан сакраш мусобақасида ёш поляк спортчиси Войцех Фортуна олимпиада ўйинларининг ғолиби бўлди. У биринчи сакрашнинг ўзидаёқ 111 метр масофага бориб тушиб, рекорд натижага эришди, иккинчи марта 87,5 метрга сакради. Ҳар иккала сакраш якунида 219,9 очко олди. 219,8 очко олган (биринчи сакрашда 94 ва иккинчисида 103 метр) швейцариялик Вальтер Штейнер иккинчи ўринни ва 219,3 очко олган (98,5 ва 101 метр) ГДР вакили Райнер Шмидт учинчи ўринни эгалладилар. Олтинчи ўринни олган бизнинг спортчимиз Гарий Напалков 210,1 очко тўплади. У биринчи сакрашда 99,5 метрга ва иккинчи сакрашда 92 метрга бориб тушди.

Совет биатлончиларининг «олтини»

САППОРО, 11 февраль. (ТАСС). Александр Тихонов, Ренат Сафин, Иван Бяков ва Виктор Маматовлардан иборат составдаги совет биатлончилари командаси эстафета тарзида ўтказилган мусобақада 1972 йилги олимпиада ўйинларининг ғолиби бўлди. Командамиз маррага 1 соат 51 минут 44,92 секундда етиб борди. Маррага 1 соат 54 минут 37,25 секундда етиб борган Финляндия терма командаси иккинчи ўринни ва 1 соат 54 минут 57,67 секундда етиб борган ГДР терма командаси учинчи ўринни олди.

Сергей Четверухиннинг кумуш медали

САППОРО, 11 февраль. (ТАСС). Москвалик Сергей Четверухин конькида фигурали учишда қишки олимпиада ўйинларининг кумуш медаль совриндори бўлди. Олтин медални жаҳон чемпиони Ондрей Непала (Чехословакия) олди. Учинчи ўринни француз Патрик Пера эгаллади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура—337162. Эълонлар—338142. Коммутатор—330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44.